

HITLERJEV "TRETJI RAJH" GAZI PO BLATU

SEKANJE GLAV V NEMČIJI NE BO OHRANILO FAŠIZMA

**Prebivalstvo koncentracijskih taborov narašča.
— Podzemsko delovanje marksističnih struj**

S EKANJE glav v Hitlerjevi Nemčiji je postal za fašistične rablje stalen poklic. Mnogi komunisti in socialisti, ki so bili v boju zoper fašizem pred prihodom Hitlerja na krmljo Nemčije posebno agilni, so zaznamovani. V pouličnih demonstracijah in na shodih so padali poleg pristašev delavskih struj tudi fašisti. Vsi tisti, ki so osumljeni, da so bili v pobojih krivi padca "žrtve v fašističnih vrstah", morajo plačevati danes — mesece po teh demonstracijah v prvenstvo — s svojimi glavami! Časniške vesti le na kratko omenjajo, da so fašisti odsekali glave šestim obtožencem v Hamburgu, štirim v Monakovu itd.

Vzlic terorju vseh vrst in kljub blaznemu nacionalizmu, ki preveva Nemčijo, ima tudi Hitler težave. Obljubljal je socializacijo veleindustrije, razdelitev velikih posestev med kmete, izboljšanje socialnega zavarovanja itd., toda namesto "narodnega socializma" so na površju tisti magnati, ki socializem najbolj sovražijo, pa naj ima že kakršnokoli označbo.

Brezposelnih je v Nemčiji okrog pet milijonov, četudi vladne statistike skušajo prikazati, da se je to število zmanjšalo na 3 in pol milijona. Življenski položaj delovnega ljudstva se ni pod fašizmom dvignil niti za las, pač pa se je v marsičem poslabšal. Ker pa Hitler ve, da se bo vzdržal le, če bo v stanju preslepiti velik del ljudstva z "novimi koristmi", ki jih je deležno pod njegovo vladno, dalje s prirejanjem militarističnih demonstracij, ki so prežete vse-nemškega šovinizma in gonje proti "sovražnim" narodom, se teh metod marljivo poslužuje.

Nemčija pod Hitlerjem je popolnoma predrugačila karte v evropski diplomaciji. Nemčija pod republikansko vladno se je zavedala odgovornosti v mednarodnem, ali boljše, v svetovnem smislu. Današnja Nemčija pa je spet arogantna in provokativna ter zahteva svoje, neglede na posledice. Temu njenemu skoku ni kriv samo Hitler, nego v prvi vrsti državniki tistih zavezniških dežel, ki so smatrali, da bo Nemčija morala kljub svoji umirani agiliti ljudstvu za vse čase ostati vsled poraza ponižana in podrejena dežela.

Postanek Hitlerjevega fašizma je dokazal nasprotno. Nihče ne more za nedogledno dobo zaslužniti v korist tujega imperijalizma tako ljudstvo, kakršno je nemško. Zato je Francija relativno največ kriva propada demokracije in zmage fašizma v Nemčiji.

Hitlerjeva propaganda, ki je ena izmed najboljših organiziranih na svetu, pripoveduje, da stoji za njim ves nemški narod.

Žita je vsepovsod preveč

Mednarodna konferenca zastopnikov tistih dežel, v katerih se prideluje toliko žita, da ga preostaja za izvažanje, so na svojem sestanku 27. nov. t. l. zaključili, da je tega pridelka veliko preveč, in radi tega je vse narobe s kruhom. Njihovo mnenje in priporočilo vladam svojih dežel je, da naj se prideluje manj žita, pa ga bo manj ostajalo. Tako se bo pridelanec prodal po višji ceni.

To je logičen argument — logičen morda z njihovega

Vsi poročevalci zunanjih časopisov so si edini, da je opozicija proti Hitlerju ogromna, toda je terorizirana in sled tega primorana, da molči in se je ne opazi. John Gunther, poročevalec čikaških Daily News ter mnogih drugih ameriških listov pravi, da je enajst milijonov socialistov in komunistov duhovno še vedno v opoziciji zoper hitlerizem in da jih noben teror ni omajal. Čakajo samo priložnosti, ki jim bo ponudila priliko vreči sedanji sistem, in oni so prepričani, da pride. Vsa njihova agitacija v ta namen je tajna.

Nemčija je črna jeca. Koncentracijski tabori, kamor fašistična oblast pošlje vsakega, ki ga osumi, da ji je nasproten, se polnijo političnih jetnikov, kakorkoli skuša fašistična propaganda v Berlinu prikazati, da so tudi jetniki v teh taborih skoro stodostotno za Hitlerjev režim... Če bi bilo to res, čemu jih je bilo sploh potreba pošiljati v mučnico...

Fašizem v Nemčiji je utrjen, ker uporablja teroristične metode, ni pa še storil ničesar za izboljšanje socialnih razmer prebivalstva. Pozabil je na vse svoje obljube o socializaciji in o upreženju kapitalizma za splošne koristi. Zato bo kljub cenzuri nemško ljudstvo izvedelo resnico in to spoznanje bo pomenilo konec današnjemu hitlerizmu.

Nezadostni učinki Nire

Delavski department poroča, da je od marca to leto do konca septembra dobilo zaslužek 2,700,000 brezposelnih, in da se je skupna vsota plače dvignila za blizu \$64,000,000. Vse to je veliko premalo, da bi ublažilo krizo.

NRA in kapitalizem

NRA bo uspela le, če bo čimbolj zavrgla stare kapitalistične metode, pravijo njeni zagovorniki, ki uvajajo "new deal" za rešitev dozorelega ekonomskega sistema.

stališča. Veliko bolj pametno pa bi bilo, če bi vzeli v upoštevanje dejstvo, da milijone in milijone ljudi po svetu strada kruha, ker nimajo zaslužka. To pomanjkanje zaslužka industrialnih delavcev je glavni vzrok preostanka žita. Z uničenjem odvisnega pridelka in z zmanjševanjem sejave, problema obilice ne bodo rešili. Farmarjem se bo dobro godilo le, če bodo tudi delavci v mestih imeli vse prilike za delo in dostojno preživljanje.

"VSI, KI SO POTREBNI, BODO UPOSLENI"

Zvezna vlada je skozi zadnjih nekaj tednov oglašala, da bo v svojih javnih delih uposlila skoro vse tiste delavce, ki so bili dozdaj odvisni za svoje preživljanje od javne dobrotelneosti. Objašnjuje, da dobe poleg teh zaslužkov tudi mnogi drugi izmed nezaposlenih, — skupaj nad štiri milijone delavcev.

Na tej sliki na vrhu je košček ogromne procesije onih, ki so se na vladno naznanilo prijavili za službe. Nekateri so delo dobili, in z ostalih dveh slik zgoraj je razvidno, pri čem so zaposleni. Priglasenih je par milijonov več kot pa je te vrste služb na razpolago.

VELIKA NESOGLASJA MED DEMOKRATI RADI FINANC

Med demokrati ni edinstva, ker so brez programa. "New deal" si vsak po svoje predstavlja. Na eni strani je predsednik Roosevelt s svojimi pristaši, na drugi Alfred E. Smith. Med njimi se razvija čezdalje hujši krog, katerega je še posebno podžgal razboriti "Father" Ch. E. Coughlin iz Detroita.

Al Smith, ki je bil do predzadnjih predsedniških volitev najjači in najpopularnejši vođa demokratske stranke, je reakcionar v ekonomskih nazorih in pristaš novotarij v marsičem drugem. Načelno je zagovornik starega kapitalizma. Po veri je katoličan in bil je prvi član rimskokatoliške cerkve, ki je dobil nominacijo na listi ene izmed dveh glavnih kapitalističnih strank. Al Smith je nedavno obiskal predsednika Roosevelta, s katerim sta bila do prejšnjih volitev ožja prijatelja, in kramljal z njim eno uro, toda v nazorih sta po tem sestanku še celo bolj narazen kakor prej.

Al Smith smatra, da je treba ameriški kapitalizem reformirati z aktivnim sodelovanjem in privoljenjem kapitalistov. Roosevelt meni, da je mogoče rešiti ameriški kapitalistični sistem edino z odločno akcijo, ki bo postopala v marsičem proti volji denarnih interesov. To se pravi: Skušala bo ozdraviti kapitalizem prisilno, kakor zdravijo bolnika, ki se brani zdravlja, pa jih siloma stlačijo vanj.

Največ komedije v godlji nesporazumov v demokratski stranki je povzročil detroitski katoliški duhovnik Charles E. Coughlin. Mož ima talent za demagogijo kakor redko kdo. Pred par leti je imel to prvenstvo izmed katoliških duhovnikov župnik James R. Cox v Pittsburghu, ki je dobil splošne sloves zaradi posrečenega

organiziranja brezposelnih, ki so marširali v Washington. V tem podvzetju je popolnoma obsenčil slična marširanja komunistov. Tako je dosegel svoj namen in bržkone ustregel tudi tistim, ki so želeli, da se taka marširanja osmeši in omalovaži, pa naj jih aranžira kdorkoli.

Father Coughlin v Detroitu si je pridobil veliko notoričnost, ker so ga podprli finančno ne samo njegovi verni pristaši, nego tudi gotovi "interesi". Prav tako bo svoj sloves izgubil. Ko hitro kapitalisti zagroze kardinalom in škofom, da bo z njihove strani vir prispevanja za cerkve in druge katoliške zavode uahnil, bo splahnel tudi "radikalizem" Rev. C. E. Coughlina. Če bi bili kapitalisti pometni, bi sploh dopustili, da taki ljudje rohne proti njihovu sistemu — kajti navsezadnje to v položaju ničesar ne spremeni. Rev. Coughlin je za ohranitev sedanje uredbe, toda proti kapitalistom. Enako igro je igranjal župnik Cox. Vsi skupaj, od Coxa, Smitha do "fathra" Coughlina, pa sovražijo socialne reforme in socializem. Zato se kapitalisti prav nič ne motijo, ko prispevajo naprej stotisočake in milijone za katoliške in druge verske ustanove, ki vse hlapčujejo njihovu sistemu.

Velik protestni shod proti hitlerizmu

Protestnega shoda proti hitlerizmu, ki se je vršil v Chicagu 3. dec., se je udeležilo nad 15 tisoč ljudi. Poleg ameriških gubernikov je nastopil socialist Marin Plettl, ki je pobegnil iz Nemčije. Mnogi so vse govornike mirno poslušali in jim odobravali izvajanja z burnim aplaudiranjem.

James Oneal izvo- ljen v odbor soc.- del. internacionale

Na mesto pokojnega Morrisa Hillquita je eksekutiva ameriške soc. stranke izvolila s 6. proti 5. glasovi James Oneal iz New Yorka. Drugi kandidat je bil Maynard Krueger iz Chicaga.

James Oneal je urednik tehnika New Leader v New Yorku. On je eden ustanoviteljev ameriške soc. stranke, pionir v delavskem gibanju in eden najboljših zgodovinarjev delavskega gibanja v tej deželi.

Oneal se je pridružil socialističnemu gibanju l. 1897 v Terre Haute v Indiani, kjer je živel Eugene V. Debs. Z Debsom sta si bila ne samo sodruška nego tudi iskrena prijatelja. Z izvolitvijo Oneala v tako važen odbor je napravila socialistična stranka dobro izbero.

Konferenca Litvinova z Mussolinijem v Rimu

Na svojem potu iz Amerike se je sovjetski komisar za zunanje zadeve Maksim Litvinov ustavil v Rimu v svrhu konference z Mussolinijem. Govorila sta o važnih evropskih vprašanjih, o razorožitvi in o problemih, ki se tičejo odnosov med Rusijo in Italijo. Litvinov je bil v Rimu toplo sprejet.

Draga kampanja

Tammaniti v New Yorku so prošli mesec porabili v kampanji za svojega županskega kandidata J. P. O'Briena s \$197,167. Joseph McKee in njegova Recovery Party je potrošila \$231,935, zmagoviti kandidat Fiorello La Guardia pa nekaj nad \$100,000.

DRHALSKA "JUSTICA" NOV ZNAK POLOMOV

V AL linčarskih umorov poslednje tedne je nov odslog generacije koruptne ameriške politične oblasti in propadanja ameriškega kapitalizma. Kadar odobri linčanja gverner tako važne in velike države, kakor je California, tedaj je nekaj velikega narobe ne samo z gvernerjem, nego z ameriško družbo v splošnem.

Milijone ljudi je fanatično pritrjevalo, ko je gverner Rolph izjavil, da je dala California s svojima drhalskima umoroma ostali deželi "najboljši vzgled". In milijone jih je pripravljanih planiti v drhalske orgije, ko hitro bi se ponudil ugoden psihološki moment. Ista drhal, ki lahko pokonča življenje črncu ali belopoltnemu, bo prav tako pripravljena ubijati priseljence, jim rušiti imovino in jih mučiti. Enako, kakor trpinči Hitlerjeva svojat v Nemčiji socialiste, komuniste in žide, jih bo mučila linčarska drhal tukaj — s to razliko, da bo v tej deželi klanja še veliko več in brutalnost drhali zaradi njene linčarske morale mnogo hujša, kakor je bila na primer v Italiji ali Nemčiji.

V tem kritičnem valu drhalske justice se je dobil en gverner, ki je javno naglasil, da linčanja obsoja in da morajo biti kolovodje linčanj v njegovi državi pritrjeni na sodišče in prosekutirani. To, kar je storil "progresivni" gverner države Californije James Rolph, je bil apel na drhalske strasti in pa poteza za uganjanje nahujskani masi. Konservativni gverner Ritchie v državi Maryland je proglasil Rolphovu popolnoma nasprotno stališče. Ker šerif okraja Princess Anne v Marylandu, v katerem so nedavno linčali črnca, ni hotel aretirati glavnih krivcev, je gverner Ritchie poslal tja vojaštvo, da izvrši njegovo povelje. Drhal jih je napadla, kajti poguma ji je priliz kalifornijski gverner s svojo nepremišljeno, neumno in barbarsko izjavo. Čin gvernerja Ritchija je bil "nepopularen." Drhal v Princess Anne mu je odgovorila na njegovo zahtevo z novim činom zverske podivjanosti. Ččila je na pokopališče beračev, odkopala truplo črnca George Armwooda, katerega je linčala, mu odrezala glavo in rjula ob naznanilu, da jo bodo poslali gvernerju Ritchiju "za spomin".

Linčanja v Californiji, Missouriju, Marylandu itd., ki so se dogodila poslednje tedne, so znak živene in duševne napačnosti, ki kipi v ignorantnih množicah ameriškega ljudstva. Ako mu prilije olja na ogenj še oblast, bo dežela preko noči v vrtincu orgije umorov in uničevanja lastnine, o kakršni zabiti barbar gverner Rolph niti ne sanja.

Če so Zed. države že toliko pogreznjene, da se na njena sodišča in na njene ječe ni več zanesti v vojni proti zločincem, tedaj je jasno, da tudi drhalska justica in barbarizem mase ne bo odpravil tega zla, pač pa ga povečal in nešteti bodo trpeli po krivem za grehe drugih.

Drhal v San Jose, Calif., je svoji žrtvi slekla, ju bicala do krvi in ju nato obesila v parku pred poslopjem, v katerem so uradi sodišča in ječa. Naga trupla obešenecv so fotografirali. V San Franciscu je neki Donald Fisher te slike prodajal. Svetohlinci so policiji namignili, da nimajo nič proti linčanju, ampak slike, ki ga prikazujejo, bi bilo treba zatreti, ker je možno, da se jih bo "uporabljalo za kvarjenje ugleda Californiji." Fisherja so aretirali in mu slike uničili. Torej jih je vendarle nekam sram njihovega "najboljšega vzgleda".

Resnični prijatelji in zagovorniki tolerance ter pravičnosti so v očigled naraščanju linčanj povečali svojo kampanjo za dodatek k ustavi, ki bi dal oblast za prosekutiranje tolovajev na čelu morilske drhali federalni vladi. Dodatek ne bo dobil zadosti opore, ker ta dežela še ni zrela za tak korak. Kakor so posamezne države počasne pri sprejemanju dodatka za odpravo otroškega dela, ki ga še dolgo ne bodo odobrile, če to sploh store, tako bodo počasne tudi pri tej predlogi, če sploh pride tako daleč.

Očitno je, da ne republikanska in ne demokratska stranka nimata voditeljev, ki bi mogli ljudstvo navdihniti z ideali človeške civilizacije. Take voditelje da ljudstvu lahko le socialistično gibanje, ampak prostituirano časopisje finančnih in industrialnih knezov jih ignorira in jim s svojim kontroliranjem radia, filma in tiska ne dopušta, da se bi mu predstavili.

Naraščanje drhalskega sadizma je nov prispevek k dokazom, da je ameriški kapitalizem na potu naglega pogrezanja gospodarsko in moralno.

ALABAMA PONAVLJA STARO "JUSTIČNO" TRAGEDIJO

Porota v Decaturju v Alabami spet deli smrtno kazen zamorskim fantom, ki so že tretjič na zatožni klopi. Prejšnji dve obravnavi sta bili razveljavljeni. Prvo je zavrglo vrhovno sodišče, češ, da se obtožencem ni dalo vseh prilik za obrambo, drugo pa je odložil sodnik sam zaradi tehtnih razlogov.

Dne 27. novembra se je pričela obravnava v tretji. Obtoženih je sedem zamorskih fantov zločina posilstva. Ta prestopok, kakor navaja obtožnica, so izvršili 15. marca 1931. Črnci zatrjujejo, da se ni dogodilo drugega kakor pretep med njimi in skupino belopoltnih fantov, s katerimi so se peljali v istem tovornem vlaku. S slednjimi sta bile dve belopoltni ženski. Zamorci so belopoltnižne poglali z vlaka. zločin dokazan.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
 NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
 za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
 Inoemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
 pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
 v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Work-
 men's Publishing Co., Inc.
 Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
 Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
 Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
 \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
 Telephone: Rockwell 2864.

"Politika" in politične službe

Kako silno prazna je politika raznih "ma-
 šin" demokratske in republikanske stranke,
 dokazuje njihov lov za službe. Pravzaprav
 je graft in lov za službami njihova edina
 "politika" in edin program, ki ga imajo.

Kadar gredo pred slovenske, nemške, za-
 morske in druge volilce demokrati v Cleve-
 landu, jim kažejo službe, in naivneži se vja-
 mejo tej vadi, kakor riba, ki pograbi črva,
 pa spozna da je s črvom požrla tudi trnek.

Kakor drugi politični pustolovci, tako
 imajo tudi slovenski na svojih trnkih službe
 za vado! Obľubujejo jih volilcem, v resnici
 pa jih hočejo zase na račun naivnežev, ki se
 vjamejo slepim demokratom ali republi-
 kancem.

Slovenski demokrati trdijo, da je toliko
 Slovencev brez dela zato, ker nismo demo-
 krati. To je lažnjiva trditev. Ogromna ve-
 čina Slovencev v Clevelandu glasuje že leta
 in leta za demokrate, pa je med njimi kljub
 temu zelo visok odstotek brezposelnih.

Tudi Slovenci v Chicagu, z izjemo socia-
 listov, ki niso v večini, glasujejo za kandi-
 date demokratske in včasih republikanske
 stranke. Torej so na strani onih, ki "zma-
 gujejo", ali služb kljub temu ne dobe.

Vse Zed. Države so pod oblastjo demo-
 kratov in republikancev. Torej bi morali
 vsi imeti "delo"! Nad deset milijonov brez-
 poselnih ga že štiri leta zamažni išče. To ven-
 dar ni nikaka tajnost — ali kljub temu se še
 dobe demokratski "političari", ki imajo koraj-
 žo prihajati na shode svojih rojakov in jim
 obľubujejo "delo". V ta namen morajo ne-
 zaposleni agitirati za tiste kandidate, katere
 jim prodani liderčki priporočajo. In ako so iz-
 voljeni, je možnost, da par teh liderčkov res
 dobi "službo", na volilce pa pozabijo, dokler
 jih znova ne rabijo.

Če bi bilo ljudstvo pametno, bi poslalo vse
 politične pustolovce, grafterje in prodane
 karakterje v prisilno delavnico na trdo ro-
 boto, da bi res imeli delo. Kadar bo ljudstvo
 sposobno misliti toliko daleč, bo konec ka-
 pitalizma in imeli bomo sistem, v katerem
 bo delo vsakemu zagotovljeno s dostojnim za-
 služkom, ne da bi se bilo treba poniževati ali
 prodajati svoj značaj.

Ali je sveto pismo še "božje
razodetje"?

Cerkev uči, da je sveto pismo neovrgljiva
 božja beseda. Vzlic temu so ga cerkve že
 velikokrat popravljale in še bolj pa ga raz-
 lagale, zdaj tako, zdaj drugače. Tako so
 nenamena priznali, da je sveto pismo
 delo človeka in kakor je človek poln zmot,
 tako jih kar mrgoli tudi v bibliji.

Vzlic popraviljanju in različnemu tol-
 mačenju svetega pisma so dozdaj vse kr-
 šćanske cerkve vztrajale pri tej sveti knjigi.
 Zato je Hitlerjeva nova reformacija v Nem-
 čiji nemalo presenetila ves krščanski svet.

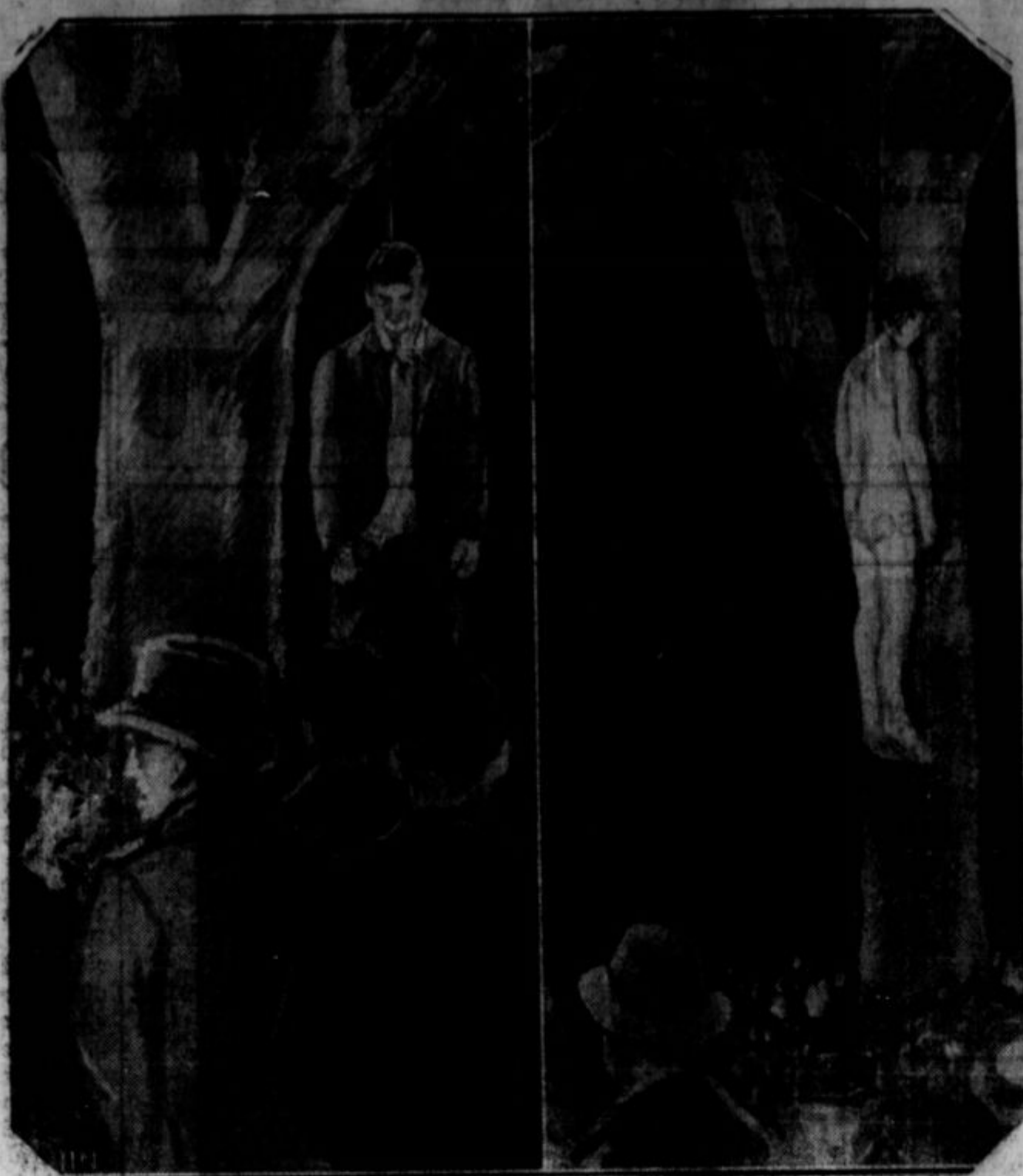
Hitlerjevi "kristjani" ne verjamejo v bo-
 žjo zapoved "ljubi svojega bližnjega kakor
 samega sebe", zato so se proglasili za izvo-
 ljeno ljudstvo in Hitler je njihov prerok in
 apostol. Nekoč so bili izvoljeno ljudstvo Iz-
 raelci, danes pa jih Hitler podi iz Nemčije
 in njegovi kristjani zahtevajo, da se zavže
 sveto pismo stare zaveze popolnoma, ker je
 židovsko delo, in sveto pismo nove zaveze
 pa predela na podlagi stare tevtonske mito-
 logije. Tudi drugega Krista zahtevajo, ker
 je sedanji židovskega izvora.

Tako se smrtniki prerekajo o "božjih ra-
 zodetjih" in s tem potrjujejo, da so si jih
 sami izmislili. Ker so jih napisali ljudje, jih
 imajo tudi pravico popravljati ali zavreči ter
 si izmisliti nova "razodetja".

Cene navzgor, plače stoje

Delavci in farmerji se čezdalje bolj prito-
 žujejo, kajti farmerji dobe od prekupev
 malo za pridelke, ti pa jih prodajajo po zvi-
 šanih cenah. Življenske potrebščine se stalno
 draže, plače pa stoje ko kazalec na ustavi-
 ljeni uri.

NAGA IN OBLEČENA "JUSTICA"

Na sliki na desni je Jack Holmes, kate-
 rega je linčarska drhal v San Jose, Calif.,
 slekla in pretepla do krvi, nato pa ga obesila
 v parku pred sodno palačo. Na desni je Tho-
 mas Thurmond, obožen istočasno v istem
 kraju. Tudi njega je drhal slekla, toda čas-
 niški fotografi so ga nato oblekli zaradi fo-

tografiranja. Holmes in Thurmond sta bila v
 ječi vled ugrabljenja in umora. Nedvomno
 bi za svoj zločin dobila na sodišču smrtno
 kazen, toda razpaljena drhal je vzela "pra-
 vico" v svoje roke, udrla v ječo, ugrabila
 oba jetnika in rezultat je tu na sliki. Pra-
 vičnosti niso s tem činom nič pomagali.

Iz južnega Colorada

Walsenburg, Colo. — Ru-
 darji v južnem Coloradu so
 zdaj spet v veliki večini orga-
 nizirani v UMW of A. S. to Le-
 wisove unijo vsi seveda niso
 zadovoljni, toda manjšina se
 mora pokoriti večini.

Zadnje dni oktobra so ime-
 li zastopniki kompanij, ki la-
 stujejo premogovnike v teh
 krajih, konferenco z repre-
 zentanti unije. Vršila se je v
 Denverju. Koncem novembra,
 ko to pišem, Rockefellerjeva
 Colorado Fuel and Iron kom-
 panija še ni podpisala pogode-
 be z unijo, dasi je glasovalo
 80 odstotkov premogarjev za
 unijo in le 20 odstotkov proti.
 Ostale kompanije, ki so v pri-
 meri s to majhne, so se poda-
 le, priznale so unijo in podpi-
 sale pogodbo.

Kompanijska plača je \$4.70
 na dan za osem ur dela. De-
 lovni teden je pet dni. Tako
 določa pravilnik in tako mora
 biti. Premogarjem pa je s tem
 le malo pomagano, kajti rovi
 slabo obratujejo. Nekaj brez-
 poselnih je sicer dobilo delo,
 toda v splošnem ni opaziti ni-
 kakega izboljšanja. Tolažijo
 nas z javnimi deli, toda z de-
 lom pa le ne začnejo.

Mary Tomšič.

Volitve, nespamet itd.

San Francisco, Calif. — Več-
 krat sem se že pripravil, da bi
 pisal, pa sem namero za dopis
 odložil na poznejši čas, v veri,
 da se med tem zgodi kaj take-
 ga, kar bi dalo poročilo večjo
 vrednost. Ali ničesar se ni do-
 godilo, razen linčanja v San
 Jose. NRA deluje po starem,
 za kogar deluje. In zato, ker
 sprememb, na kakršne sem
 čakal, ni, čemu bi še odlagal
 z dopisom!

Pred nekaj tedni smo imeli
 tu mestne volitve. In ljudje
 so volili po starem. To se pra-
 vi, sebi v škodo.

Imeli smo na pr. na refe-
 rendumu vprašanje, ali naj
 ima mesto svojo elektrarno? Mnogi,
 ki razumejo, vedo, da povsod,
 kjer lastuje take javne
 naprave občina, je ljudstvo
 na koristi. Kjer pa so public
 utilities posest privatnikov, je
 ljudstvo tisto, ki plača razliko.

Predlog za mestno elektrar-
 no je na referendumu propa-
 del. Kompanije, ki kujejo iz
 prodajanja elektrike velike
 dobičke, vedo, čemu so javno
 mnenje obrnile zoper samega
 sebe. Le volilci se niso zave-

dali, da bijejo po svojih kori-
 stih.

Ljudi so begali z davki. Če
 mesto prevzame, so rekli, bo
 grafta nič koliko in davki bo-
 do zvišani. Toda mar ni že
 stokrat dokazano, da povsod,
 kjer ima občina v posesti pli-
 narne, elektrarne in vodovode,
 so davki nižji in tarife za b-
 menjene stvari nižje, kot pa v
 mestih, kjer jih lastujejo pri-
 vatne korporacije?

In dalje, ali ni bilo v tej kri-
 zi že stokrat povdarjano, da
 je graft v privatnih korporaci-
 jah veliko ovrhnejši kot pa
 v upravnih mest, pa miagri če
 jih kontrolirajo graftarski de-
 mokrati ali republikanci? Pri-
 znamo, da so oboji korumpira-
 ni, toda so vsekako mnogo bolj
 kontrolirani in nadzorovani,
 kakor pa tatinski, drago pla-
 čani odborniki korporacij.

Koga pa peste na sodiščih
 in pred senatnimi komisijami
 radi grafta in goljufij, ki sega
 v stotine milijonov? Privatne
 kapitaliste in drago plačane
 odbornike korporacij. Nekate-
 ri so dobivali kar milijon na
 leto, mnogi petnajstkrat več
 kot na pr. prezident Zed. dr-
 žav. Tudi kralji — ker so sli-
 čni kraljem finan in industri-
 je, se puste plačati boljše kot
 pa predsednik najbogatejše
 dežele na svetu. Kar prinfir-
 jajte plačo Roosevelta in ju-
 goslavskega kralja Aleksan-
 dra.

Pri volitvah, ki jih ome-
 njam, ni slovenska "intelligen-
 ca" prav nič zaostajala za
 drugo. Smo dobri ljudje in ne
 pustimo, da bi se tebi nič meni
 nič zavrlo naše stebre, ki la-
 stujejo javne naprave. Čeprav
 bi se javne naprave izročilo
 občini proti dobri odškodnini
 privatnim lastnikom — mi
 smo tudi proti temu!

Stvar je taka. Vse tole pre-
 vzemanje elektraren, plinar-
 en itd. diši po socializmu. In
 tega se je treba varovati. Ako
 socializem ni dovolj izdatno
 strašilo, imamo komunizem,
 in učinek je popoln.

A. Lekšan.

Prireditve na Franklinu
— "Delavske razmere"

Franklin Hill, Pa. — Mese-
 ca avgusta sem poročal, da je
 začela vsa industrija v okrožju
 Johnstowna boljše obratovati.
 Ljudstvo je postajalo bolj do-
 bre volje in povsod se je ka-
 zalo novo življenje.

Slovenskega doma na Frank-
lin Boro omenjeni datum.

Ker bo to bržkone edina
 igra, ki bo vprizorjena to se-
 zono na našem odru, se prič-
 kuje, da se poslužijo te prili-
 ke vsi, ki ljubijo zdrava kome-
 dije in za namček dobe še
 plesno zabavo. Vstopnina na
 predstavo in ples le 25c.

Frank Podbay.

O KONCERTU SAVE

Slovenski pevski zbori v
 Chicagu nimajo bogzna kako
 velikega slovesa. V upošte-
 v pridejo glavni trije, in o vseh
 treh se lahko konstatira, da so
 glasbeno precej napredovali,
 kar v čikaških razmerah ni
 malo rečeno.

Koncert, ki nam ga je dala
 Sava v nedeljo 26. nov. v dyo-
 rani ČSPS, je bil nad povpreč-
 nostjo njenih prejšnjih treh
 ali štirih koncertov. Prišel se
 je s koračnicjo danskih socia-
 listov "Nas veče ljubezen", ki
 jo je pel mešan zbor. V tej to-
 čki je zbor zapel še A. Nedve-
 dovo "Našo zvezdo".

Močni Savin ženski zbor je
 zapel M. Bajukovo "Meglico"
 in A. Ipavčovo "Predico", obe
 jako dobro.

Najboljši vtis je napravila
 A. Schwabova skladba "Zlata
 kanglica", ki jo je predvajal
 mešan zbor Save, in pa ven-
 ček narodnih pesmi (A.
 Grum). "Zlato kanglico" je
 Sava, če se ne motim, pela ob
 tej priliki tretjič. Bila je dobro
 obvladana. Ako bi moški zbor
 bil nekoliko jačji, da bi boljše
 balanciral z ženskim, bi bil
 afekt toliko boljši. Mešan zbor
 je poleg omenjenih zapel E.
 Vilharjev "Bledi mesec", H.
 Sattnerjevo "Po zimi iz šole",
 A. Ipavčovo "Mlatice" in "Pri-
 sogo rdeči zastavi".

Alice Artach in Vinko Za-
 gar sta zapela v duetu "Oj
 večer je že" in "Brezi", obe I.
 Zormanovi.

V moškem kvartetu so za-
 peli Louis Zele, Vinko Zagar,
 Anton Medved in Anton Gar-
 den pesmi "Ko gledam ti v
 oči" (A. Nedved), "Večerna"
 (Bethoven) in "Na vasi" (dr.
 A. Schwab). K tem je ta kvar-
 tet na splošno zahtevalo avdi-
 jence dodal še F. Gerbičevega
 "Pastirčka".

Tudi dober mešan sekstet
 je nam to pot predstavila "Sa-
 va". Peli so v njemu Anna Mi-
 ško, Mary Jugg, Louis Zele,
 Vinko Zagar, Anton Garden
 in Anton Medved. Začeli so z
 "Gor čez jezero" (M. Hubad),
 ki so jo peli izborna. Nato je
 sekstet zapel še A. Schwabo-
 vo "Oj dekle kaj s tak ža-
 lostno", toda ne s tolikšnim
 uspehom kakor prvo.

Gostoval je češki socialisti-
 čni zbor "Karl Marx", ki je
 zapel pod vodstvom F. Kubine
 par pesmi; nastopil je z nekaj
 komadi tudi tamburaški zbor
 "Karl Marx" (pevski zbor in
 tamburaški odsek sta skupno
 društvo).

Nastope "Save" je vodil
 njen zborovodja Jacob Muha,
 na klavir pa je spremljala
 pevke in pevce Mary Muha.

Udeležba je bila dovoljna,
 lahko bi rekli dobra, če upo-
 števalo obilico prireditelj
 naprednih društev to jesen, ki
 imajo več ali manj eno in isto
 avdienco.

"Sava" je s svojim koncer-
 tom posnetiko zadovoljila,
 kar ji je najboljšje jamstvo za
 dober poset njenega prihod-
 nje koncerta u nedeljo 29.
 aprila.

Za spremembo so tokrat
 igrali na plesni zabavi po kon-
 čnem koncertu tamburaši o-
 menjenega zbora. Dasi je po
 številu velik, vendar plesal-
 cem ni toliko ugajal kot pa or-
 kester, ki običajno igra na
 vseh prireditvah kluba št. 1.

Zelo priporočljivo je, da
 "Sava" neguje in na svojih bo-
 dočih koncertih poleg nasto-
 pov vsega zbora tudi duete,
 kvartete, itd., kakor je storila
 na tej prireditvi. Ljudje lju-
 bijo lepo pesem v raznih obli-
 kah. Sava je dospela na stop-
 njo, da jim jo lahko da. — X.

Izdajalci, nevedneži in brez-
 brižneži med delavci so naj-
 večji sovražnik delavskega
 razreda.

PO COLORADU

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Vse tri večje slovenske naselbine v Colo-
 radu, namreč v Pueblo, Denverju in Lead-
 villu, so popolnoma pod vplivom svojih žup-
 nij. V vseh treh so mi hvallili svoje župni-
 ke, in to tudi taki ljudje, ki gredo le malokdaj
 k maži. Verjamem, da župniki J. Jadrni
 v Denverju, Ciril Zupan v Pueblo in G.
 Trunk v Leadvillu niso napačni možje. Tudi
 svobodomislec lahko shajajo z njimi, dokler
 ne postanejo aktivni svobodomislec! Kajti
 ko hitro se je kdo pojavil, ki je hotel zgra-
 diti kulturno ali podporno društvo brez do-
 voljenja iz župnišča, si je naprtil opozicijo
 župnika, ki je strla že marsikak napar.

S pomočjo verske šole so si vse te tri slo-
 venske fare pridobile v svoje okrilje sloven-
 sko mladino še celo bolj kakor stare, po-
 sebno v Denverju in Pueblo. Poznam nekaj
 rojakov, ki niso cerkveni ljudje, toda njih-
 vi otroci so člani župnije in delavni v nji.

Pueblo je izmed teh treh edina naselbina,
 ki je poleg cerkvenih res imela tudi delavna
 napredna podpora in kulturna društva. Ker
 jim manjka mladine, so padla nekako v
 stagnacijo, medtem ko je župnija s pomočjo
 mladine na boljsem kakor je bila.

Pueblo je edina naselbina v Coloradu, ki
 je imela uspevajoč socialistični klub, in edi-
 na, v kateri je bil Proletarec več let dobro
 razširjen. Zdaj ima v nji največ naročni-
 kov Am. Slovenec.

JSZ je imela nekaj mesecev klub tudi v
 južnem Coloradu in enega v Victorju. Prole-
 tarec je imel naročnike med premogarji, ne-
 kaj v Denverju, Colorado Springsu itd. Nje-
 gov najboljši agitator pred vojno je bil Chas.
 Pogorelec, ki je živel v Pueblo.

Nedvomno bi Proletarec tudi sedaj bil raz-
 širjen v coloradskih naselbinah, ako bi imel
 vsaj v vseh večjih agiline zastopnike. Dobro
 zaslomba ima še vedno v Pueblo, v Crested
 Buttu in par drugih krajih.

Vpliv cerkve je precejšen tudi v tistih na-
 selbinah v Coloradu, ki nimajo svojih žup-
 nij. Predsednik društva SNPJ v Colorado
 Springsu mi je s ponosom omenil, da je pri-
 redil v pomoč cerkve nemških franciskanov
 že dve plesni zabavi. Vprašal sem ga, če so
 tu vsi Slovenci verni in če hodijo v cerkev.

"Pol in pol", je odgovoril. V Glenwood
 Springsu sem srečal rojakinjo iz Crested
 Butta, ki je premogarska naselbina v gorah.
 Družabna ženska, toda edin časopis, ki ji je
 všeč in ga čita, je Am. Slovenec. Svet pozna
 samo skozi naočala omenjenega lista.

V Aspenju, ki je bil pred mnogimi leti us-
 pevajoče rudniško mesto, je med našimi ro-
 jaki menda še najmanj verskega vpliva, a
 tudi svobodomiselnega ni. Ni zanimanja za
 take stvari, ker je dolgoletna brezposelnost
 ubila ljudem veselje za vse. Zabavajo se v
 poletju največ z ribolovom, v jeseni in po-
 zimski pa hodijo na lov v bližnje gore. Srebrni
 rudniki so v prošlem poletju še vsi počivali.

Nekateri ne obratujejo že nad trideset let.

Precej Slovencev v Coloradu je na far-
 mah. Tisti, ki imajo dovolj vode za namaka-
 nje zemlje, niso revni. Pečajo se okrog Pue-
 bla in Denverja s pridelovanjem sladkorne
 pese ter sočivja, okrog Canon Cityja in
 G. and Junctiona s sadjerejo in sočivjem, v
 olici Salide, blizu Aspena, Glenwood
 Springsa itd., pa pretežno z živinorejo.

Za aktivnosti Slovencev na vzhodu se v
 Coloradu le malokdo zanima. Vzrok je, da so
 večinoma izolirani od sveta, z izjemo večjih
 krajev, in da so čitali največ Glas Naroda,
 kateri jim je sicer prinašal novice in povesti,
 ne pa jih navajal k prosvetnemu delu.

Po narodnosti so večinoma še zmerom
 "Avstrijci". Nekateri so si spremenili ime in
 se potopili v amerikanizem popolnoma.

V krajih, kjer so "Avstrijci" na slabem
 glasu, je tu rojenim otrokom slovenskih
 staršev to zelo neljubo in jim ni prav, da pri-
 padajo takemu narodu. Če se bi brigali še za
 kaj drugega ne bi samo za puste marnje in
 prazne vsakdanjosti, si bi z vzajemnim de-
 lom nedvomno pridobili ugled inteligentne-
 ga naroda. Tako pa so žrtve nevednosti.

Ko sem s poročil v Colorado Springs ro-
 jaku, da prideva z ženo tega in tega dne z vla-
 kom ob tej in tej uri, je naročil sinu, naj me
 pride čakati z avtom na postajo. Toda sin
 se je uprl. Samo enkrat je šel na postajo po
 nekega "Avstrijca" — in takrat je sklenil,
 nikoli več! Rojak "Austrian", po katerega
 je prišel na postajo, je imel velike brke, bil
 je natrkan in ko se mu je fant predstavil ter
 pojasnil, da je prišel ponj, se mu je naslonil
 na rameni ter mu pijano škropil v obraz.

Fanta je bilo kajpada sram. Mislil si je:
 "Od Avstrijca ni mogoče pričakovati lepših
 manir!" In tako je tisti rojak zakrivil, da ni
 prišel pome. Njegova mati mi je potem sme-
 je povedala to povest. Fanta sem videl le od
 daleč. Pogledal me je od strani in si mislil,
 da bi mu jaz na postaji bržkone ne napravil
 škandala. Bilo mu je nerodno in je odšel.

Mene je to zabavalo — pač, ni me. Bilo mi
 je žal vseh teh ljudi. Lahko bi bili razum-
 nejši in ponosnejši. Proletarca nečijo, pra-
 vijo, ker ne bi nič izvedeli o njega. "Tam
 imam Prosveto že od petih tednov," mi je re-
 kel odbornik nekega društva, "pa je še ni-
 sem pogledal." Zdelo se mi je, da je hotel
 reči: "Kaj bi jo bral, ko lahko svoj prosti
 čas boljše zapravim."

Učiteljev manjka, učiteljev in pa agitator-
 jev napredka v slovenskih naselbinah v Co-
 loradu! Zdaj je že pozno, skoro prepozno,
 toda v enih je še čas, da se dvignejo kvišku.
 (Konec.)

Salonska izdaja
Ameriškega
družinskega
koledarja

CENA \$1.25

Na priporočila skozi več
 let smo se letos odločili iz-
 dati par sto iztisov Ame-
 riškega družinskega ko-
 ledarja na enamelem (gla-
 zuranem) papirju z najfi-
 nejšo vezbo. Koledar, ti-
 skan na tem papirju je mno-
 go debelejši in slike so re-
 producirane ko na original-
 nih fotografijah.

Gradivo in slike so iste
 ko v splošni izdaji kole-
 darja.

Cena za iztis salonske
 luksuzne izdaje koledar-
 ja je \$1.25.

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje)

Vigilio je nalahko majal z glavo.

"Da, da, že vem."

Pierre mu je razložil, da je v veliki stiski, ker mu je dal monsinjor Nani po kontesini povedati, da naj se giblje za obrambo svoje knjige in da naj obišče ves svet; zakaj zdaj ne ve, po kakšnem redu naj razvrsti svoje obiske, da bi mu kaj koristili. Ali naj na primer predvsem obišče monsinjora Fornara, ki mu je naloženo poročilo o njegovi knjigi in čigar ime so mu povedali?

"A!" je vzkliknil don Vigilio in vztrepetal. "Monsinjur Nani je šel celo tako daleč! Izdal vam je ime!... A, to je še več, nego sem pričakoval."

Spozabil se je, strast ga je prevzela, pa je še dodal:

"Ne, ne, nikar ne začnite z monsinjorjem Fornarom. Napravite najprej prav ponižen poset prefektu indeksne kongregacije, Njega eminenco kardinalu Sanguinetti; zakaj če bi danes ali jutri kaj zvedel, vam ne bi nikdar odpustil, da ste se prej poklonili komu drugemu."

Obmolnil je, ali potem je vdrhteč od svoje mrzlice, tiše dodal:

"In izvedel bi; vse se zve."

Potem je prijel tujega mladega duhovnika za obe roke, kakor da se je v njem hipoma zganil pogum simpatije:

"Ljubi moj gospod Froment, prisegam vam, da bi se čutil zelo srečnega, če bi vam mogel koristiti na kakršenkoli način; zakaj Vi ste dobra duša in nazadnje se mi res smilite. Ali nič nemogočega ne smete zahtevati od mene. Če bi vedeli, če bi vam mogel zapustiti, koliko nevarnosti nas obdaja!... Ali to mislim, da vam že danes lahko povem: Na noben način ne računajte na mojega gospoda, Njega eminenco kardinala Boccannero. V moji navzočnosti je večkrat povsem obsodil Vašo knjigo. Ali on je svetnik, poštenjak, in če Vas tudi ne zagovarja, Vas vendar ne bo napadal, temveč ostane nepristranski iz obzira na svojo nečakino, kontesino, katero obožava in ki Vas ščiti. Če ga vidite, se torej nič ne zagovarjajte; to bi bilo brez smotra in bi ga lahko razdražilo."

Ta vest ni Pierreja kaj preveč užalostila, ker je že v prvem razgovoru s kardinalom in pri maloštevilnih obiskih, ki jih je pozneje napravil iz uljudnosti, razumel, da bo to vedno njegov nasprotnik.

"Obiščem ga torej, da se mu zahvalim za njegovo nepristranost."

Ali don Vigilio so že zopet grabili vsi strahovi.

"Ne, ne, nikar ne storite tega! Lahko bi uganil, da sem govoril s Vami o tem, in kakšna nesreča bi bila to zame! Moje stališče bi bilo omajano. Ničesar nisem dejal, prav ničesar nisem dejal! Obiščite najprej kardinala, vse kardinale. Recimo, da nisem dejal nič drugega! Kajne?"

In ta dan ni hotel nič več govoriti. Trepetaje je zapustil sobo, na hodniku pa se je s svojimi plamtečimi očmi ves nemiren oziral na desno in na levo.

Pierre je takoj odšel od doma, namenjen, da obišče kardinala Sanguinetti. Bilo je deset; lahko je torej upal, da ga najde. Kardinal je stanoval poleg cerkve S. Luigi de Francesi, v tesni in temni ulici, v prvem nad-

stropju male, meščansko urejene palače. To ni bila orjaška razvalina kneževske veličine in otožnosti, v kakršni je vztrajal kardinal Boccannero. Nekdanje slavnostne prostore so omejili kakor vse hišno gospodarstvo. Tu ni bilo ne prestolne dvorane, ne pod nebom visečega velikega rdečega kardinalskega klobuka, ne k steni obrnjenega naslanjača. Dvoje spojenih, za predsobe službe prostora, salon, v katerem je kardinal sprejemal — pa vse brez razkošnosti, celo brez udobnosti. Mahagonsko pohištvo je bilo iz ampirske dobe, tapete in preproge so bile zaprašene, vsled dolge rabe obledela. Obiskovalec je moral dolgo zvoniti, in ko je naposled sluga odprl vrata, oblačen brez naglice telovnik, je le povedal, da je Njega eminenca že včeraj odšel v Frascati.

Pierre se je zdaj spomnil, da je kardinal Sanguinetti res suburbikanski škof. V Frascati, v svoji škofiji, je imel vilo, kjer je večasi prebil po več dni, če si je želel počitka ali pa če so mu to svetovali politični razlogi.

"Ali se Njega eminenca kmalu vrne?"

"O, to se ne ve. Njega eminenca je bolehen, in je ukazal, da naj le ne pošiljamo nikogar vun, ki bi ga mogel nadlegovati."

Ta prvi križ preko računa je Pierre popolnoma zmedel. Ali naj bi šel zdaj, ko je taka sila, brez obotavljanja k monsinjoru Fornaru? Piazza Navona je bila v najbližji bližini. Ali spomnil se je, da mu je don Vigilio svetoval, naj obišče najprej kardinale. Nenadoma mu je prišlo na misel, da bi šel takoj k kardinalu Sarnotu, s katerim se je bil seznanil na ponedeljskih večerih pri doni Serafini. Kljub temu, da je prostovoljno ostajal v ozadju, so ga vsi imeli za enega najmočnejših in najgрозnejših članov svetega kolegija; kljub temu je njegov nečak Narcisse trdil, da ne pozna človeka, ki bi bil bolj top od njega za vprašanja, ki so tuja njegovim navadnim pravilom. Dasi ni v indeksu kongregacije, bi mu vendar lahko dal dober svet in s svojim velikim vplivom delal pri svojih tovariših.

Pierre je odšel naravnost v palačo kongregacije, kjer je vedel, da mora najti kardinala. Ta palača, katere težka fasada je bila videti s trga di Spagna, je ogromno, golo in nerodno poslopje, ki zavzema cel kot med dvema ulicama. Pierre, ki ga je oviralo slabo znanje italijanskega, je notri zablodil, vzpenjal se je po stopnicah, pa so je moral zopet vračati, ter je prehodil pravi labirint hodnikov, stopnic in dvoran. Končno je bil tako srečen, da je naletel na kardinalovega tajnika, mladega duhovnika, katerega je bil že videl v palači Boccannera.

"O gotovo, menim da Vas bo Njegova eminenca rad sprejel. Storili ste prav, da ste prišli ravno ob tem času, zakaj Njega eminenca je vsako dopoldne tukaj. Prosim, pojdite z menoj."

Zdaj se je zopet pričelo potovanje. Kardinal Sarno, ki je bil dolgo tajnik kongregacije, je sedaj predsedoval komisiji, ki je organizirala kult v novih, za katoličanstvo osvojenih deželah v Evropi, Afriki, Ameriki in Oceaniji. V ta namen je imel tukaj svojo delavnico, pisarne, celo administracijo, kjer je gospodoval kakor strasten uradnik, ki je ostarel na svojem kožnatem naslanjaču, ne da bi bil kdaj prišel iz kroga svojih zelenih šartek, ne da bi bil kdaj videl kaj drugega od sveta kakor cesto pred svojim oknom, pa pešce in vozove na njej.

Na kraju temnega hodnika, ki so ga tudi podnevu morale razsvetljevati plinske luči, je tajnik zapustil svojega spremljevalca na klopici. Minulo je dobre četrt ure, ko se je vrnil uslužnega in ljubeznivega obraza.

(Dalje prihodnjič.)

LINČANJA V MARYLANDU IN CALIFORNIJI

V državi Maryland je governor Ritchie nastopil proti linčarjem z milico. Ker šerif ni hotel aretirati voditelje linčarske drhali in jih izročiti sodišču zaradi umora, je to storil governor s svojim vojaštvom. V Californiji pa je governor James Rolph linčanja

odobril in celo izjavil, da je dala njegova država s svojimi drhalskimi umori vsem drugim "dober vzgled". Na sliki je Salisbury, Maryland, kamor je governor Ritchie posljal vojaštvo, da aretirajo kolovodje drhali, ki je linčala črnca.

Prireditve kluba št. 1

J.S.Z. v Chicagu

Klub št. 1 JSZ bo imel to sezono sledeče prireditve:

Dne 31. decembra Silvestrova zabava v dvorani SNPJ.

V nedeljo 4. februarja 1934 dramska predstava v ČSPS.

V nedeljo 25. marca prireditve v prid Proletarca v dvorani SNPJ.

V nedeljo 29. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.

Društva in klube prosimo, da te datume, ki smo jih že večkrat objavili (prvi meseca januarja t. l.) upoštevajo, to je, da jih ne vzamejo za svoje prireditve. Na ta način bodo vse prireditve naših organizacij uspešne. — P. O.

Presedlavanje z osla na slona in obratno

Gowanda, N. Y. — Mnogi dopisniki so prošle tedne poročali o volitvah 7. nov. Ko človek take vesti čita, uvidi, da ameriško ljudstvo še vedno ljubi sport presedlavanja z osla na slona in obratno.

Tudi tu smo imeli volitve. Volilci so se to pot izrekli, da jim je zdaj slon ljubši kakor osel. Med kandidati na demokratski listi je bil tudi en Slovenec, ki se je priglasi za službo cestnega nadzornika. Pa še ta je pogorel. Slovenci so seveda glasovali zanj. Saj so po volitvah izjavljali, da sploh ne voliče ne bi bili šli, ako ne bi bilo zaradi tega rojaka.

Nihče ne vpraša, kaj je tvoj program, kaj tvoj značaj. Odločuje narodnost, popularnost in mašina.

Socialisti so imeli sedem kandidatov, ki pa vsi skupaj niso dobili niti toliko glasov, kakor ta naš rojak za cestnega nadzornika.

Morda bi te moje vrstice kdo izmed Slovencev tu napačno razumel, zato jih bom nekoliko raztolmačil. Jaz sem glasoval za omenjenega rojaka, prvič ker soc. stranka proti njemu ni imela kandidata, in drugič, ker sem smatral, da je v tem slučaju upravičeno moje glaslo. Agitiral pa sem edino za soc. listo in glasoval za vse njene kandidate.

Zavedam se, da ako hočemo tukajšnji delavci unijo v tovarni, mora to biti unija v pravem pomenu besede, kajti noben republikanec ali demokrat nas ne bo protektiral, socialisti pa v vsakem slučaju.

V prejšnjem dopisu sem omenil, da se tu deluje za ustanovitve in pojačanje unije ter objubil poročati, kako bo uspela. Omenil bom samo, da se je vpisalo v unijo izmed 600 delavcev "ogromno" število 75 oseb. Glavne agitatorje za unijo so brenili iz tovarne, v kateri so bili zaposleni, delavcem so pa bossi sporočili, da ako mislijo tovarni "nagajati" z unijo, bo prenehala obratovati in potem pa naj počeno kar hočejo. Delavci so se ustrašili in unija je zaspala.

Tak je new deal pri nas. Včas, pri omizjih ob čašah vinca rujnega se jezimo na vse in smo zelo radikalni, ker vemo, da bi bilo na svetu lahko boljše kot je. Napaka je le, da taki kritiki nočejo pomagati edini sili, kateri je dana zgodovinska naloga osvoboditi delavski razred. In ta sila je socialistično gibanje.

Rojaki in rojakinje, apeliraj na vas, da pristopite v tukajšnji slovenski socialistični klub. Klubove seje se vrše pri podpisane vsako prvo nedeljo v mesecu ob 2. pop. John Matekovich.

To in ono.

Milwaukee, Wis. — Klubova domača zabava je povoljno izpadla. Dasiiravno so se vršile isti večer kar tri slične prireditve (izmed teh dve privatni), katere je obiskalo precejšnje število naših sodrugov, sodrugin in somišljenikov, je bil uspeh zelo dober, posebno v gmotnem oziru.

Predzadnjo soboto zvečer je klubova mladina priredila slično zabavo istotako v M. Soštaričevih prostorih, tudi z zelo lepim uspehom. Ta prireditve ni bila naznanjena v Proletarcu; menda so se sodrugji zanašali za poročanje drug na drugega.

Zadnji dve klubovi seji sta bili bolj slabo obiskani. Zanimanje zanje je nekako poješnjalo, kar je pač pripisovati dejstvu, da so naše seje postale več ali manj suhoparne. Že večkrat se je skušalo to preurediti, toda le z malim uspehom; zmerom so prišle na dnevni red stvari, katere so vzele preveč časa.

Na prošli seji pa se je nastopilo nenadoma z drugim sistemom: Zaupni odbor je par dni poprej rešil vse važnejše zadeve dnevnega reda, sestavil o tem zapisnik in predložil članstvu na redni seji svoje sklepe v odobritev. Seja je tako trajala samo pol ure, narkar se je razvila zanimiva diskuzija. Par sodrugov je govorilo o raznih važnih dnevnih vprašanjih, potem pa se je začela razprava. Članstvo je bilo s tem tako zadovoljno, da je sklenilo voditi v bodoče vse seje po tem načinu. Samo mal del zborovalnega časa se bo porabil za poslovne zadeve kluba.

Dba je živahnost klubovega delovanja zadnje mesece precej zaostala je pač krivo tudi dejstvo, ker je v klubu mnogo članov, kateri se nikdar ne udeležijo seje in celo čakajo, da pride tajnik k njim po mesečne prispevke. To je zelo slaba navada in škoduje klubu.

Nekateri porabijo vsako priliko za kritiziranje, toda ne na sejah, temveč samo v privatnih razgovorih. Za nekatere je disciplina, katero vzdržuje klub, preostra. Drugim ni

všeč ta ali ona oseba. Nihče teh "kritikov" ni dovolj trden v svojem prepričanju in v razredni zavednosti, da bi mu bile take malenkosti preizkušnje in neznatne, ter se jim ognil, pač pa rajši zanemarijo svoje dolžnosti do razrednega boja in socializma. Bilo bi veliko bolj pametno, da bi prišli na sejo in tu povedali svoje mnenje. Članstvo je dovolj tolerantno in sposobno upoštevati zdravo kritiko. Socialisti bi vsi morali vedeti, da delavska organizacija brez discipline in prave socialistične taktike ne more uspeti in da brez tega ne more biti resnična socialistična organizacija.

Sodrugom in sodrugicam bi torej priporočal, naj ne bodo malenkostni. Udeležujte se seji vsi in pomagajte odpraviti morebitne napake ali nepravilnosti. Samo s skupnim, složenim delovanjem bomo uspeli in ojačali socialistično gibanje med nami.

Prihodnja seja bo letna in zvezana z zanimivo diskuzijo. Udeležite se je polnoštevilno!

Po izjavah vodstva okrajnega reliefa bo do 4. decembra vpisanih več ko 80 odstotkov delavcev, ki dobivajo javno podporo. Minimalna plača za naš okraj je določena na 65 centov na uro za neučene delavce in po 80 in \$1.20 za učene. To zaposljevaje bo položaj v splošnem seveda nekoliko izboljšalo. V uradnih krogih so prepričani, da bodo še pred božičem zaposlili vse brezposelne, izvzemši starih in bolehnih.

V ostalem je delovni položaj neizpremenjen, z izjemo usnjarske industrije, ki obratuje že nekaj tednov s polno paro. S tem seveda ni rečeno, da lahko dobijo delo tudi tujci. Tudi v strojni industriji se opaža živahnejše gibanje in to vsled pričakovanja velikih naročil iz Rusije.

Nekatere izmed teh industrij so obvestile svoje prejšnje tehnične osebe, da bo v kratkem poklicano nazaj na delo; deloma se je to že zgodilo. Sodeč po teh dogodkih bo pač mnogo primernejše obdržati konferenco Prosvetne matice za to okrožje po novem letu, — če ne prej — meseca marca. Vsled ponovne zaposlitve mnogih članov naših podpornih društev bo finančni položaj teh organizacij čez par mesecev pač mnogo lažji kot dosedaj. In v takih okoliščinah se lahko doseže veliko več in razne načrte tudi boljše uresničiti.

Na prihodnji konferenci bo treba razpravljati med drugim o vprašanju stalnega organizatorja in o načinih za splošno razširjenje in ojačanje našega agitatoričnega delovanja.

Nedavno se je nahajal v našem mestu Sir Frederic White, član angleške liberalne stranke in njen državnozbornski poslanec. Ob tej priliki je imel

zanimivo predavanje pred veliko množico buržoaznih krogov v dvorani tukajšnjega Athenaeuma.

White, liberalec starega kova in aristokrat, je v svojem govoru priznal, da bo Anglija postala po prihodnjih državnozbornskih volitvah, (ki se bodo vršile najkasneje v treh letih, ako ne pride poprej do padca MacDonaldove vlade), socialistična država. Rekel je med drugim: London je danes že skoro popolnoma v socialističnih rokah in tudi v drugih delih dežele se opaža silno gibanje na levo med delavci, uradniki in tudi srednjimi stanovalci. Opisal je presenetljive uspehe delavske stranke pri zadnjih občinskih volitvah, kakor tudi pri raznih nadomestnih volitvah. Priznal je, da bi bili ti uspehi še večji, če bi delavstvo ne bilo tolikokrat razdvojeno, to je, če bi ne nastopali poleg kandidatov delavske tudi oni komunistične in v par slučajih neodvisne delavske stranke.

Razumljivo je pač, da so tukajšnji buržoazni časopisi ta najvažnejši del govora skrbno zamlčali.

Frank Novak.

Prosvetna matica je ustanova za vsa napredna društva. Ali je vaše članstvo v nji?

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1475

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene smerne. Postrežba točna.

Dr. Andrew Furlan

DENTIST

Phone: Canal 9694

1858 W. Cermak Rd.

CHICAGO, ILL.

Office hours:

9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M. Thursday, Friday and Saturday all day and evenings.

Waukegan office at

424-10th St., Tel. Ontario 7213

Monday, Tuesday and Wed. till noon, Sun. by appointment only

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND

SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 9695

Wednesday and Sunday by

appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

SODRUGOM IN SIMPATICARJEM

V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ se vršijo vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Zenskega odeska prvi tork ob 8. zvečer. Mladinski angleški odesek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugji in sodrugice, agitirajte in pridobivajte novih članov in članice kluba ter novih naročnikov Proletarca. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

PRISTOPIJTE K

SLOVENSKEGA NARODNI

PODPORNI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,

pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

VABILO NA VESELICO

KLUBOV ŠT. 16 in 20 J. S. Z.

V SOBOTO 9. DECEMBRA 1933

V ALDINE DVORANI, 911 Center St.

(NORTH SIDE)

CHICAGO, ILL.

Vstopnice v predprodaji 25c, pri blagajni 35c.

PRICETEK OB 7. ZVEČER.

Igral bo izvrsten orkester BENCHAN'S MELODY BOYS.

Vljudno vabimo sodruga in ostalo občinstvo na obilen poset. Zabave bo dovolj za stare in mlade.

KLUBOM IN DRUŠTVOM

KER želite svojim prireditbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Pregled 30-letnega dela kluba št. 1 JSZ

PETER BERNIK, tajnik kluba št. 1 J. S. Z.

(Ponatis iz jubilejne revije kluba št. 1.)

(Nadaljevanje.)

L. 1916. — Odbor: Tajnik Filip Godina; organizator Louis Truger in Andrew Špolar; nadzorni odbor: Jože Zavertnik ml. in Frank Zaitz; zapisnikar Frank Udovich. Po seji 21. januarja predavanje "Socialistična stranka in oboroževalno pripravljanje." — Po seji 29. februarja predavanje o "Narodni obrani"; predavatelj Etbin Kristan. — Dne 30. aprila vpriporjena v Hoerberjevi dvorani Etbin Kristanova drama "Kato Vranković". — Klub naročil 200 iztisov prvomajske izdaje Proletarca. V tiskovni sklad Proletarca klub prispeva \$56.13. Prva redna klubova seja se je vršila v dvorani SNPJ 20. oktobra 1916. Dne 30. novembra dramska priredba v Narodni dvorani. Za naslednje leto sklenjeno, da se vršijo predavanja meseca januarja, februarja, marca in aprila v dvorani SNPJ. — Rednih članov v klubu ob koncu leta 1916 je 32. — Gotovine v blagajni koncem leta \$102.83. V knjižnici je 92 knjig.

L. 1917. — Odbor: Tajnik Louis Truger; zapisnikar Frank Podlipec; organizator Frank Zaitz. Nadzorni odbor: Martin Judnič in Anton Končan. Klub naročil 250 iztisov prvomajske izdaje Proletarca. Seja kluba 18. maja soglasno sklenila, da klub daruje delnice J.D.T.D. slovenski sekciji JSZ. Maja meseca je bila vpriporjena pod režijo Etbina Kristana veseloigra "Revizor". Na seji 15. junija sklenjeno, da pošlje klub zastopnika v Slovensko narodno zvezo. Zastopnik Louis Truger. Na seji 15. junija daljša razprava o predlogu manjšine in večine St. Louiske konvencije socialistične stranke tikajoče se stališča socialistične stranke radi vstopa Zdr. Držav v vojno. Na seji 18. avgusta resignira tajnik Louis Truger radi odpo-tovanja v Cleveland. Na njegovo mesto izvoljen Filip Godina. V podporo Proletarcu prispevajo \$50 in delež skupnega piknika v Riverview. V blagajno organizacije SRZ prispeva klub \$5. Dne 29. nov. vpriporitev serije živih slik v Narodni dvorani iz evolucije človeka. Prizore priredil Etbin Kristan; nadalje deklamacije. Od prebitka veselice prispevajo v blagajno SRZ \$30.25. Ob zaključku leta rednih članov 23. — V blagajni gotovine \$161.74.

L. 1918. — Odbor: Filip Godina, tajnik; Frank Podlipec, zapisnikar; organizator Frank Alesh; nadzorni odbor: Frank Zaitz in Frank Petrich. Klub naročil 100 iztisov prvomajskega Proletarca. Na seji 15. novembra je bilo pričeto o sklepu izredne konference slovenske sekcije JSZ septembra 1918 v Springfieldu za izstop slovenske sekcije iz socialistične stranke. Razprava je bila živahna in končno je bil sklep sekcije konference odobren soglasno. Zaradi St. Louiske resolucije, ki jo je sprejela večina, in vsled resolucije, ki jo je predlagala manjšina, je nastal v socialistični stranki spor: češka sekcija, slovenska in srbska so skupno poslane spomenico socialistični stranki, da naj zavzame drugo stališče, toda odbor je ni hotel upoštevati. Radi istega vzroka je nastal spor v JSZ med slovensko in hrvatsko sekcijo. Hrvatska sekcija je izstopila iz JSZ. Činov ob zaključku leta 1918 je bilo 26. — V blagajni gotovine \$113.74.

L. 1919. — Odbor: Frank Alesh, tajnik; zapisnikar Frank Šavs; organizator Frank Zaitz; nadzorni odbor: Frank Petrich in Joe Zavertnik ml. Knjižničar Frank Zaitz. — Klub je naročil 100 iztisov prvomajske iz-

daje Proletarca. Na seji 18. julija soglasno sklenjeno, da vsak član kluba prispeva v podporo Proletarca po eno dnevno plačo. Na seji 19. decembra sta bila navzoča jugoslovanska odposlanca dr. Ljudevit Perić in Franc Svetek. Svetek je predaval o razmerah v Jugoslaviji. Članov ob zaključku leta 34. — Gotovina v blagajni \$55.99.

L. 1920. — Odbor: Tajnik Frank Zaitz; zapisnikarica Mary Aucin; organizator Frank Udovich; knjižničar Frank Zaitz; nadzorni odbor: Paul Berger in Frank Petrich. Za predlog, da JSZ pristopi nazaj k socialistični stranki je glasovalo 21, proti 5 članov. Za predlog, da JSZ zviša članarino za 10c na mesec, glasovalo 24, proti 1. 17. oktobra velik kampanjski shod v Narodni dvorani. Koncem junija se je vršil poslovilni večer Etbinu Kristanu, ki je odšel v Jugoslavijo. — Polovica čistega prebitka Silvestrove zabave določena v podporo Proletarcu. — Članov ob zaključku leta 50. — Gotovine v blagajni \$97.72.

L. 1921. — Odbor: Tajnik Frank Zaitz; zapisnikarica Mary Aucin; organizator Frank Udovich; nadzorni odbor Filip Godina in Frank Gottlicher. — Po rednih sejah so se vršile razprave in diskuzije. — Podpore Proletarcu klub dal \$100. Članov ob zaključku leta 50. — Gotovine v blagajni \$83.47.

L. 1922. — Odbor: Tajnik Frank Zaitz; zapisnikar Andrew Kobal; organizator Charles Pogorelec; nadzorni odbor Frank Udovich in Frank Gottlicher. — V zimski sezoni je imel predavanja in diskuzije. Obilježna prvomajska proslava in Silvestrova zabava; nadalje obletnica pariške komunice v vpriporitvijo drame "Zadnji dan"; klubov piknik; proslava petletnice ruske revolucije v vpriporitvijo drame "Sestra". Julija se je Slovensko dramatično društvo združilo s klubom. — Članov ob zaključku leta 52. — Blagajna \$262.13; ostala imovina \$612.63. Podpora Proletarcu \$147.00; v kampanjske svrhe \$52.05.

L. 1923. — Odbor: Frank Zaitz, tajnik; zapisnikar Andrew Kobal; nadzorni odbor: Frank Udovich, Blaž Novak in John Thaler. Priredbe: 11. februarja veseloigra "Pri belem konjičku"; 1. aprila drama "Kralj na Betajnovi", ki je bila 29. maja ponovljena ob priliki zbora JSZ; 30. septembra narodna igra "Deseti brat"; 25. novembra šaloigra "Oj ta maček"; 16. decembra drama "Za pravdo in srce". Skupno s češkimi socialisti je bil sklican velik shod. Glavni govornik E. V. Debs. Vsi dohodki tekom leta so znašali \$3,436.64. Proletarcu je bilo nakazane podpore \$26; v kampanjske svrhe je klub prispeval \$104.18. Skupna imovina je znašala koncem leta \$1,581.60. Članov 58. Dramski odsek je ponovno igral dramo "Kralj na Betajnovi" 20. maja v Waukeganu.

(Dalje prihodnjič.)

Justica v Alabami

Takezvana justica v Alabami, ki je dne 1. dec. obsodila 21-letnega črnca Heywood Pattersona že tretjič v smrt, je pokazala, da se ni naučila ničesar iz prejšnjih zmot, in da hoče vztrajati pri svojem bigotstvu ter mrznjah do črncev za vsako ceno.

Ali bi vi hoteli postati zastopnik Proletarca?

Ako ni v vaši naselbini nikogar, ki bi pobiral naročnino na Proletarca, razpečaval Ameriški družinski koledar, knjige Cankarjeve družbe itd., Priglasite se vi! Pišite za pojasnila in tiskovine upravništvu Proletarca!

Izvozna trgovina

V prvih devetih mesecih tega leta so Zed. države prodale v inozemstvo za \$67,874,000, lani v istem času pa za \$171,758,000 več blaga, kakor so ga uvozile.

Ameriška zunanja trgovina je torej v primeri z lanskim letom zelo nazadovale in še nazaduje kljub temu, da je cena dolarja na mednarodnem trgu padla nad eno tretjino.

IZ ZAPISNIKA SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

Seje odborov JSZ dne 1. decembra 1933 so se udeležili od eksekutive Filip Godina, D. J. Lotrich, Josko Oven, F. A. Vider, Peter Kokotovich in Fr. Zaitz; dalje člani nadzornega odseka JSZ Sava Bojanovich, John Kopach in Blaž Novak; od nadzornega odseka slov. sekcije Alice Artach in Angela Zaitz; od Prosvetnega odseka Ivan Molek in John Rak; tajnik Chas. Pogorelec.

Odsotni: Geo. Maslach zaradi dela; Vinko Ločniškar; Anton Garden vsled druge seje.

Za predsednika seje izvoljen F. A. Vider.

Zapisnik prejšnje seje sprejet kot čitan.

Dopisi: Društvo Young Americans v Detroitu vpraša JSZ za oglas v svoji knjižici. Sklenjeno, da se jim ga da v zameno za njihov oglas v Proletarcu.

Dopis od F. Petavsa od kluba št. 14 v Little Fallsu sprejet na znanje in diskuzijo o njemu se odloži po poročilu tajnika.

Dopis J. Korsiča od kluba št. 115 v Detroitu se sprejme na znanje in o stvari se razpravlja pozneje. Korsiš namreč priporoča, da ako se predlagana diskuzija v Detroitu vrši, naj bi bila v krogu članstva dopolnena, popoldne bi odposlanec JSZ govoril na shodu, potem pa bi imeli zabavo. (Poročilo tajnika C. Pogorela.)

Kar se napredka klubov tiče, ga zadnje mesece beležita največ klub št. 1 v Chicagu in pa klub št. 12 v Gowardu, N. Y. Slednji je, od kar so ga obnovili, svoje članstvo potrojil in tajnik Mateković poroča, da z agitacijo za nove člane nadaljujejo.

Kakor ste že razvideli iz pisma F. Petavsa, je njihov klub št. 14 v Little Fallsu, N. Y., na svoji prošli seji sklenil, da so pripravljene plačevati po 5c izrednega asesmentu v sklad za potovalnega agitatorja Proletarca in JSZ. Priporočajo, da naj eksekutiva predloži članstvu tak predlog na referendum. V svojem komentarju pravi s. Petavs, da je na vzvodu, posebno v državi New York, mnogo naselbin, v katerih je naše gibanje in njega glasilo Proletarac popolnoma nepoznano. Pridobiti jih je mogoče le s pomočjo potovalnega agitatorja in istotako naročnike Proletarcu.

Če bi bila ta sugestija izvedljiva, bi JSZ prejemale v fond za pokrivanje izdatkov stalnemu agitatorju na podlagi števila tistih članov, ki plačujejo članarino, od \$18 do \$20 na mesec. Ako se razmere toliko izboljšajo, da bi naši brezposelni člani dobili delo, bi se izboljšale tudi finance JSZ. Z vsoto, ki jo prej omenjam, ne bi mogli kriti stroškov potovalnemu agitatorju; s pomočjo te, in pa provizija od naročnin in knjig bi mu morda skupno zadostovala za preživljanje. Največ je odvisno od sposobnosti agitatorja.

Klub št. 2 v Glencoe je do cela prenehal. Člani so se večinoma preselili, ker v naselbini ni več zaslužka, ostalih par pa je zastopilo h klubu št. 11 v Bridgeportu. Preostala blagajna kluba št. 2 v vsoti \$10 je tajnica poslala JSZ v smislu pravil.

V Detroitu, kot ste razvideli iz pisma s. Korsiča, so pripravljeni sklicati diskuzijo, na kateri bi eksekutiva JSZ imela zastopnika. Oni žele, da bi zastopnik ostal tam nekaj dni v svrhu agitacije. Na seji meseca oktobra je eksekutiva zaključila, da se pošlje J. Ovna. Tajniku JSZ bi bilo zdaj za-

radi razpečevanja koledarja in drugih nujnih del težko izostati dlje časa iz urada. Mogle pa bi si utrpati nekaj časa po novem letu.

Prosvetna matica. — Kot običajno, bodo pridruženim društvom poslane knjige in vabila.

Z igrami je bila Prosvetna matica na uslugo v času od prošle do te seje društvu št. 17 SNPJ v Lorainu, O., in društvu št. 206 SNPJ v Luzerne, Pa.

Naš tisk. — Zaradi agitacijskega in razpošiljalnega dela pri koledarju in prej z nabiranjem in urejevanjem oglasov, nismo mogli agitaciji za Proletarca dati toliko časa kot bi bilo potrebno, kar se pozna na znižanih dohodkih naročnine.

Na potovanju za list in zvezo ni poslednje tedne nihče. S. Zornik je bil zaposlen pri svojih opravilih in pa s strankino agitacijo v svojem okraju. (Hendersonovi shodi itd.) Ko vse uredi, gre zopet na pot.

Naročila za koledar prihajajo boljše kot običajno. Oglasov smo dobili za \$1,282.90, ali za \$182.10 manj kot lansko leto. Vsega skupaj je dalo oglaš 235 oglaševalcev. Kooperacija zastopnikov je bila zelo dobra. Če jih bi bilo več, ne bi nazadovale v skupni vsoti. Tiskovni stroški koledarja so letos višji nego lani. Tudi vezba je nekoliko dražja dasi smo oddali delo knjigoveznici, ki je nam dala najnižjo ponudbo.

Poročilo tajnika sprejeto na znanje.

Oven pravi, da mu ni všeč, ker se ni rajše upoštevalo knjigoveznice, v kateri so zaposleni naši domači ljudje. Morali se bi na to ozirati.

Vider pravi, da so Ovnovi nameni dobri in sodržni, ampak gre za finance, in JSZ mora danes paziti, da prihrani kjerkoli more.

Bojanovich meni, da naj bi se trdo vezbo sploh opustilo in naj se bi rajše prodajalo koledar ceneje, na pr. po 35c.

Zaitz pojasnjuje, da se knjige, kakor je Ameriški družinski koledar, ne bi moglo prodajati ceneješe tudi če bi imela mehko vezbo, kajti obsega 224 strani z obilico gradiva in slik, kolikor ga ni v nobeni slični jugoslovanski publikaciji. Pravi, da kar se knjigoveznice tiče, bi on oddal delo taki, v kateri bi imeli nekoliko zaslužka domači ljudje, čeprav je dražja, že zaradi boljše zastopnosti. Tega problema bi sploh ne bilo, če ne bi kriza povzročila, da morajo ljudje danes gledati na vsako priliko za zaslužek. Plačevati dražje bi sicer ne bilo gospodarsko, ampak iz omenjenega razloga bi bila morda izjema na mestu. Upravnik je delal po svoji uvidevnosti na podlagi našega starega pravila, da se delo odda tisti tvrdki, ki pošlje najnižjo ponudbo, samo če je zanesljiva. In knjigoveznica, ki je delo dobila, je ena izmed najboljših in tudi unijska.

Pogorelec odgovarja Bojanoviču, da so tisti jugoslovanski koledarji v Ameriki, ki jih prodajajo po 35c ali 50c, polovico manjši, tehnično največkrat površno skrpucani in s spisi, ki so po večini majhne vrednosti. Za dobro knjigo morate plačati, pa naj bo že tiskana v kakršnemkoli jeziku. Upoštevajoč kakovost gradiva, slike in izvirne spise, je Ameriški družinski koledar zelo poceni.

O vezbi pravi, da je gledal na ceno in na delo. To in nič drugega je vzrok, da se je koledar oddal v vezbo firmi, ki je nam dala najboljše pogoje. (Preide se na sugestijo iz

Little Fallsa, od kjer prila-gajo izreden asesment po še na člana v sklad za pokrivanje izdatkov potovalnega agitatorja.

Lotrich izvaja, da je vprašanje agitatorjev, ki bi obiskovali naselbine, zelo važno. Treba najti koga, ali več oseb, ki bi se posvetile vsaj od časa do časa tej nalogi bolj kakor dozdaj.

Bojanovich pravi, da se bi sredstva v ta fond dobilo tudi s pomočjo veselice, in svetuje, naj bi za začetek imeli tako skupno prireditev vsi klubi JSZ v Chicagu.

Godina meni, da se člani, ki poznajo potrebo take akcije, temu nasvetu ne bodo protivili, toda veliko je brezposelnih in ti ne bodo mogli pomagati s povečanim asesmentom.

Zaitz meni, da bo pravilno, če se klubu v Little Fallsu sporoči, naj svojo sugestijo spremeni v iniciativni predlog, kajti le na ta način bo klubom dana popolna prilika, da razpravljajo o temu in glasujejo.

Kokotovich govori obširno o agitaciji in poudarja, da bo gibanje močno in živo le, če bo imelo agilne, agresivne, sposobne agitatorje. Brez teh ne bo življenja v organizaciji, in brez življenja ni napredka.

Oven: Vprašanje niso samo sredstva, nego prav tako, kje dobiti agitatorja, ki bi odgovarjal nalogi. Fond je potreben, zato predlaga, naj se klubom priporoči prirediti zabave v ta namen, načrt pa naj jim predloži poseben odbor treh članov, ki ga izvoli ta seja. Predlog podpiran.

Zaitz: Brez agitatorjev ne bodo uspevali ne klubi in ne Proletarce. Težkoče pa so, kot je omenil že s. Oven, kadar nastane vprašanje, kje dobiti agitatorja. To je delo, s katerim si večina potovalnih agitatorjev z danimi dohodki ni mogla pokrivati niti izdatkov, stalne plače pa ne moremo dati, kvečjemu v nekaterih slučajih vožnje stroške. Poleg tega zahtevajo v naselbinah, da naj bo ta agitator vse ob enem: govornik, predavatelj, posredovalec v sporih, dopisnik in pa uspešen v nabiranju naročnikov, pri prodajanju knjig itd. Takih ljudi je malo, in kar jih je, so večinoma zaposleni, da morejo le tu in tam kak teden na pot. Zai, da je s. Snouju zdaj nemogoče potovati. On se je izkazal za enega izmed najboljših agitatorjev Proletarca, zato, ker se v ene in iste naselbine lahko znova in znova povrača in vselej doseže uspeh.

Pogorelec govori o agitaciji za list iz svojih izkušenj. Pravi, da nekateri agitatorji porabijo svoj čas v brezkoristnem pregovarjanju, ki jim vzame po pol ure ali celo uro ne da bi dotičniku mogli prodati en sam pamflet. Uspeh pa je mogoč, ako je agitator preudaren, dovolj družaben

in pa prijateljsko odločen v nastopu.

Govorita še ponovno Bojanovich in Kokotovich, nakar je Oven predlog sprejet. V ta odsek so izvoljeni Bojanovich, Oven in Kokotovich, s temi tremi pa sodelujeta pri izdelavanju načrtov in priporočil Pogorelec in Zaitz.

Glede Korsičevega sporočila o diskuziji in agitaciji v Detroitu govore Oven, Novak, Godina, Pogorelec in drugi. Se sklene, da naj s. tajnik uredi, kar se tiče datuma in drugih priprav za diskuzijo pred članstvom, sporazumno s kluboma v Detroitu. V ostalem ostanejo veljavni prejšnji sklepi.

Pogorelec omeni, da je dal za JSZ in Prosvetno matico oglas v Koledar za vsoto \$50. Se odobri.

Nato govori Peter Kokotovich o svojih vtisih v Louisiani, v vzhodnih in drugih državah, v katerih je bil prošle mesece na svojem delu in o prostem času pa obiskaval seje in shode soc. organizacije. — Zaključek seje.

Josip Stalin in "nova politika"

Trockijevci zelo kritizirajo diktatorja Josipa Stalina, češ, da se vsled zblíževanja in kompromitiranja s kapitalističnimi deželami bolj in bolj

JOSIP STALIN

oddaljuje od leninizma in od zalag sovjetske revolucije. Stalin, ki je praktičen politik, ne porajta dosti na take kritike izven Rusije, v Rusiji pa dovoljene niso. Stalin pravi, da ni v ničemer popustil, in da ne da bi dotičniku mogli prodati en sam pamflet. Uspeh pa je mogoč, ako je agitator preudaren, dovolj družaben

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK
Balance Your Daily Diet With

Wencel's Dairy Products

GOOD PURE MILK

IT PROTECTS YOUR HEALTH

2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Monroe 3673

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGO

Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom

TOCNA POSTREŽBA

DELO JAMCENO

Telefoni: CANAL 7172-7173

1727-1731 W. 21st STREET

CHICAGO, ILL.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Z A LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMER-
NIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. Halsted Street Chicago, Ill.

Tel. Lincoln 4700—4701

PROLETAREC se tiska pri nas.

"Proletarcu"

boste storili veliko uslugo, če mu skozi to krizo pomagate s tem, da naročnino če le mogoče točno obnavljate in da mu pridobite novih naročnikov.

Tudi prispevki v tiskovni fond so mu zdaj neobhodno potrebni

AKO ste prejeli Proletarca, ne da bi si ga sami naročili, je vam bil poslan, ali pa izročen po naročilu nekoga, ki želi, da ga prečitata in ako vam ugaja, da si ga naročite. Prečitajte to številko Proletarca pazno, in uvideli boste, da vam vaš prijatelj nudi list, ki je res vreden, da postanete njegov naročnik.

Iz Akrona

Akron, O. — V tukajšnjih tovarnah kavčev po prošle tedne odslavljal delavce in s tem odpravili vse tisto navidezno izboljšanje, ki je nastalo z uposiljanjem delavcev meseca julija. Izgleda, da bo ta zima za množico nezaposlenih, katera narašča, še težja kakor je bila lanska.

Čudno je, da se delavci ne izpametujejo. Še vedno rajše verjamejo obljubam demokratov in republikancev, kot pa da se bi oprijeli soc. stranke, katera edina ima program, ki lahko odpravi krizo. Saj v tej deželi ničesar ne primanjkuje. Še preveč je vsega, toliko, da vlada živi in živino na debelelo uničuje. Brezposelnost pa žive v pomanjkanju. Ko človek vse to opazuje, nima upanja na boljšo bodočnost, vsaj v bližnjem času še ne, ker je jasno, da kljub vsemu picanju delavci še vedno drže s strankama svojih izkoriščevalcev.

Nedavno je Frank Barbič v dopisu omenjal v odgovor na mojega, da se z dopisi n. o. glašal, prvič, ker je bil vsled poškodbe bolan, in drugič zato, ker ni bilo v Proletarcu dovolj prostora za dopise. Urednik jih je krajšal in jih dal postavljati z drobnim tiskom, da jih je bilo v izžerku objavljenih čimveč. Frank, tudi mojim dopisom se je godilo isto.

Zdaj izhaja Proletarec na dveh straneh več in dopisniki smo pridobili na prostoru. Ali s tem se ne smemo zadovoljiti, pač pa agitirati za list, da bo lahko spet začel izhajati na 8. straneh.

Zelo me veseli, ker je Fr. Barbič docela ozdravil. Dopisnikov in delavcev njegove vrste potrebujemo.

Max Slanovec.

LETNE SEJE

Vsi tajniki in drugi odborniki klubov JSZ naj skrbno, da se letnih sej udeležijo vsi člani in članice. Vsi, ki so zmožni za urade in imajo tudi voljo biti aktivni, naj sprejmejo kandidature.

Planirajte prireditve in razno agitacijsko delo v naprej, da bi čimboljše izvršeno. Nobeneza vzroka ni, čemu ne bi mogli vsi klubi JSZ pomnožiti svoje članstvo in povečati aktivnosti!

In ne pozabite poročati v Proletarca, kdo so novoizvoljeni odborniki in o drugem delu kluba, kajti take vesti zanimajo naše čitatelje v vseh nasebinah.

Zabava klubov JSZ na north side

Chicago, Ill. — V soboto 9. dec. bo prva skupna zabava klubov št. 20 in 16. Vršila se bo v Aldine Hall, 911 Center St. Peljete se s Halsted St. kar do Center St. in potem imate še dva bloka do dvorane. Center St. je tri bloke severno od North Ave. V omenjeni dvorani je bilo že precej zabav naših društev.

Vstopnice za veselico prihodnjo soboto so v predprodaji po 25c in pri vratih 35c. Igrala bosta dva orkestra.

Slovensko občinstvo na severni strani in v ostalih delih Chicaga je vabljeno, da pride na to našo prvo skupno prireditev. Posebno se zanašamo, da pride med nas obilo članov in članic kluba št. 1. Zabave bo dovolj. Zagotavljamo vam tudi, da boste dobro postreženi. — G. M.

Koncert 'Karla Marxa'

Chicago, Ill. — V nedeljo 10. dec. ob 3. pop. ima v dvorani Sokola Chicago na So. Kedzie in 24. ulici koncert češki socialistični pevski zbor "Karl Marx", na katerem zapoje par pesmi tudi slovenski soc. pevski bor "Sava". To bo ob enem slavnost 30-letnice tega češkega delavskega pevskega zbora. Spored, predvajanje popoldne, bo zelo bogat. Zvečer bo plesna zabava v obeh dvoranih. Vstopnice so po 40c in jih lahko dobite v uradu Proletarca.

Ameriški družinski koledar letnik 1934

Dasi ni kriza nič manjša kakor je bila lani ob tem času — praznikov za mnoge naše rojake je celo večja — so naročila za Ameriški družinski koledar dozdaj za več sto izvodov, čija kakor so bila lani ob tem času.

Dasi razpošiljamo to knjigo šele od sobote 2. dec. naprej, smo že dobili nekaj odgovorov, v katerih čitatelji zatrjujejo, da jim ta letnik koledarja ugaja še bolj nego prejšnji.

Priporočamo vsem, ki morejo, da ga naročijo svojcem v starem kraju. Veseli bodo takega božičnega darila, kajti Ameriški družinski koledar jim je kakor domač pomenek z vsemi, ki so jim dragi preko morja. Cena koledarja za stari kraj je 90c.

Par sto izvodov koledarja smo izdali za poskušnjo na finem enamelnem papirju z najfinjšo vezbo. Cena za posamezen iztis je \$1.25. Pri teh ni popusta, tudi ako jih naročite več skupaj. Vsi, ki so to salonsko izdajo koledarja že naročili, ga dobe takoj ko knjigovoznica izvrši vezavo.

Letna seja samostojnega društva Moxham

Johnstown, Pa. — Slovensko bratsko samostojno podporno društvo Moxham bo imelo svojo glavno letno sejo v nedeljo 24. dec. ob 2. pop. v Slovenskem delavskem domu.

Vsakdo, ki se te seje ne udeležijo, bo moral prispevati 25c v društveno blagajno. Izvzeti so samo bolniki in oddaljeni člani.

Na tej seji bomo izvolili odbor za bodoče leto in reševali druge društvene zadeve.

John Zupan.

Rojakom na severni strani

Chicago, Ill. — Večkrat slišim rojake in rojakinje, ki živijo na severni strani Chicaga, da bi pristopili v socialistični klub, toda na Lawndale je predalec.

Zdaj ni več te ovire, kajti na severni strani je bil ustanovljen klub št. 16 JSZ, ki vas vabi, da se mu pridružite in pomagate socialistični stranki ter JSZ v njenem boju za delavske pravice.

Klub št. 16 ima seje vsak tretji petek v mesecu v dvorani na 2250 Clybourn Ave.

Naj omenim, da priredita kluba št. 16 in 20, ki oba delujeta na severni strani, v soboto 9. decembra v Aldine Hall, 911 Center St., veselico, na katero je vabljeno vse naše delavsko občinstvo. Veselica se prične ob 7. uri. Vstopnice v predprodaji so po 25c in pri blagajni 35c. Pridite, ne bo vam žal, ker zabave bo dovolj za stare in mlade. Glejte oglaš v tej številki. Na svidenje 9. decembra, vam kliče kluba št. 16 in 20!

John Drzich.

O koncertu "Zarje"

Cleveland, O. — Na svoj jesenski koncert nas je vabil soc. pevski zbor Zarja. Vršil se je na Zahvalni dan. Kako naj bi se mi laglje zahvaljevali, kakor da gremo na to prireditev in se izkažemo hvaležne Zarji za dober spored in za dolgoletno uspešno gojitev slovenske glasbe v "metropoli"! Šli smo in ni nam bilo žal. Mešan zbor Zarje je zapel "Himno delu", "Jutranjo", "Ljudmilo" in "Dobro jutro". Moški zbor Zarje je zapel "Slovo", ženski pa "Pesem žanjic" (L. Belar) in "Jejtejevo prisego" (P. H. Sattner).

Gostoval je češki mešan delavski pevski zbor "Vojan", ki je zapel R. Nejedlyjeve "Zvonove" s spremljevanjem orkestra ter J. Pokornyjevo "Dvorenje in poroka", ki je zbirka narodnih napevov. V njih smo čuli tudi soliste. To točko je Vojan predvajal v narodnih nošah. Slovenski pevski zbor "Delavci" je zapel "Bratje le k

soncu, svobodi", in K. Adamičeva "Jutro".

V solospvih so nastopili baritonist John Frluga in Valerija Weiss, ki je pela "Studenček pod skalo", v drugi točki pa plesno pesem ob spremljevanju akordine. V duetu sta peli Angela Znebelj in Paulina Pigat. Tudi moški kvartet "Zarje" je nas razveselil s svojim nastopom.

V drugem delu je bila vpriporjena spevoigra v enem dejanju "Srce in denar", ki je bila sama vredna vstopnine in udeležbe. Spisal jo je Grivski in uglasbil V. Vodopivec. Walter J. Lazar v svoji vlogi mešetarja Jernača jo je s svojim basom dobro pogodil. Istotako poganjač Sene (Joseph Dolgan) z baritonom in tenorist Janko Sofer (Jos. Trebec). Prav zelo je ugajal duet krčmarice Reze (Victoria Polšak) in njene hčerke Minke (Josephine Turk). Sejmarje in sejmarice je predstavljala mešan zbor Zarje.

Po tem programu smo šli na zabavo v spodnjo dvorano, kjer smo se sestali s številnimi poznanimi sodrugi in prijatelji. Tu sem se seznanil s so-progo rojaka Vozelj. Zanimalo me je namreč to, da prihaja iz Zagorja ob Savi. V to deželo je priromala po vojni. Povedala mi je marsikaj o kraju in ljudeh, kjer sem začel prvokrat delati v tovarni.

Frank Barbič.

Listnica uredništva

Vesti o žrebanjih po pošt-nem zakonu v časopisu niso dovoljene. To smo že velikokrat pojasnili.

Milwaukee. — Za poročilo o shodu, ki smo ga prejeli v pondeljek, ni bilo prostora v tej številki.

Popravek k poročilu o Slavijini 30-letnici

Iz poročila v Proletarcu z dne 29. novembra o slavnosti 30-letnice Slavije je bil pomotoma izpuščen sledeči stavek:

"V drugem delu smo po dolgem času na naših prireditvah slišali pianistko Mary Ovono, ki je odigrala skladbo na klavir v veliko zadovoljstvo občinstva."

Pri čitanju korektur se je to izpustitev prezrlo.

Prepričanje in znanje

Kdor je socialističnega prepričanja, poseduje tudi znanje o ekonomskih zakonih, ki določajo človeški družbi pot v socializem.

Vredno upoštevanja

Ako obnovite naročnino na Proletarca ne da bi čakali o pomina, nam prihranite delo in stroške. Tako prihranjeni čas lahko potem porabimo za agitacijo, in Proletarec ima s tem dvojno korist.

RFC

RFC (Rekonstrukcijska finančna korporacija) v Washingtonu je največja finančna ustanova v tej deželi. Vlada ima kljub nejevolji privatnih bankirjev njim v korist največjo banko, ki je posodila od svojega postanka 2. feb. 1932 pa do 5. novembra že \$3.234.762,178. Od tega so ji dolžniki povrnilili \$935.481.296.

Ali je žita res preveč?

Na prošli ekonomski konferenci v Londonu zadnje poletje so zastopniki 21. držav, ki pridejo v pridelovanju žita najbolj v poštev, podpisali dogovor, da bodo s pomočjo vladnih akcij zmanjšali pridelavek pšenice, zato da dvignejo cene.

Noblova nagrada

Noblova nagrada za literaturo je šla letos ruskemu pisatelju Ivanu Buninu.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1934 JE IZSEL POVEČAN V ENAKEM OBSEGU KAKOR PROSLIH PAR LET, VEZAN V PLATNO IN ILUSTRIRAN Z VEČ KO 60 SLIKAMI.

V leposlovnem delu so med drugimi sledeči spisi:

ALENKA BI RADA OTROKA. — Dogodba o deklici, ki je napisala nedolžno nalogo, pa so jo proglasili za pohujšano. — Napisala Mila Pachnerova. Prevel Iv. Vuk.

BILA JE ENKRAT VELIKA PUŠČAVA. — Legenda o človeku, ki so ga živali naučile resnice. — F. Rosenfeld. — I. Vuk.

ČRTICE IZ SPOMINOV. — Mimobežni vtisi s potovanja priseljence. — Louis Beniger. KRST REVOLUCIONARJA. — Enodejanka. — Joško Oven.

NOVA IGRA (New Deal). — Enodejanka. — Ivan Molek.

NOČNI ČUVAJ. — Močna socialna slika o delavcu, ki je tvegall vse, rajše ko da bi izdal svojega sodruga. — Tone Seliškar.

OBTOŽUJOČE SENCE. — Povest o rojaku, ki so ga valovi okoliščin vrgli na pot zločinste, da je končal na električnem stolu. — Ivan Jontez.

OBEŠITE GA. — Zgodba o vojaku, ki so ga ustrelili zaradi ukradene kokoši, dasi je ni on ukradel. — Turgenjev. — Cv. K.

POZABLJENE KRUHOBORKE. — Povest o ženskah, ki iščejo v posredovalnicah za delo službe služkinj. — Mira.

NEPRIDIPRAV BEPO. — Povest priproste pameti. — Maksim Gorki.

PRIPOVEST ZDRAVNIKA, ki je prisostvoval obeševalni tragediji. — D. Stamatov. ŠTEVILKE. — Komu vse so izpostavljene prodajalke v trgovinah pod nadzorstvom pohotnih delovodij, vam pove to povest. — Spisala Katka Zupančič.

STANOVANJE ŠT. 7. — Povest, ki jo je spisal sovjetski pisatelj B. Levin.

SREČANJE. — Ljubavna povest iz življenja umetnikov. — F. S. Tauchar.

TIPISTKA. — Povest ameriške Slovenke, ki je v krizi izgubila delo, se pri nekem srečanju zaljubila in tragično končala na cestnem tlaku. — Jakob Zupančič.

UKRADENO SONCE. — Filozofska zgodba iz Turkestana. — Ivan Vuk.

ŽENSKI UPOR. — Povest iz Andaluzije o borbi žensk na življenje in smrt za kruh. — M. Anderson-Nexo. — Cv. K.

ZEMLJA JE SPREJELA SVOJEGA SINA. — Zgodba o rojaku, ki je odšel v svet za kruhom in se potopil v valovih bede. — Anton Slabe.

V Koledarju so med drugimi sledeči članki:

BODOČNOST JUGOSLOVANSKIH PODPORNH ORGANIZACIJ. — Razprava o dosedanjem razvoju jugoslovanskih podpornih ustanov, o njihovih hiban in dobrih straneh. Ali bodo živele kot so? Ali v svojem sedanjem delu zro z načrti v bodočnost? Ali bi bilo združenje rešitev njihove bodočnosti? Ali je združitev sploh mogoča? Na ta in alična vprašanja odgovarja ta članek. — Spisal Frank Zaitz.

SVET NA RAZPOTJIH. — Portret družbe kakršna je in njene agonije. — Frank Zaitz.

TRIDESETLETNICA SNPJ. — Opis organizacije, ki je bila ustanovljena pred 30. leti, da služi delavstvu v gmetno in moralno pomoč. — Fr. Zaitz.

"VSE ZA NAROD!" — Pogubna stran nacionalizma je opicana v tem članku. — Anton Garden.

VERA IN SOCIALIZEM. — Ali je socializem proti veri? Ako ni, kako to, da ga duhovniki napadajo? In če je vera privatna zadeva, čemu se socialisti toliko ukvarjajo z njo? Na ta vprašanja odgovarja članek, ki ga je spisal E. K.

ŽENSKA IN VERA V ZGODOVINI. — V tem članku pisatelj pojasni, kako in čemu so vse vere zapostavljale žensko. — Spisal Maksim Gorki.

Zgodovinski opis slovenskih naselbin v Coloradu

Frank Zaitz ima v tem koledarju daljši ilustriran zgodovinski opis slovenskih naselbin v Coloradu. To je prvo absežno delo o naselbinah v tej državi zapada, ki so nekoč cvetele, in o življenju priseljencev v rajanju in trpljenju.

Albert Hrast opisuje BOULDER DAM in podaja o gradnji tega največjega umetnega jezera na svetu statistične podatke.

O svetovni razstavi v Chicagu, predstavljajoča "STOLETJE NAPREDKA", piše F. S. Tauchar.

Razni informativni spisi

Opis vseh jugoslovanskih konvencij, ki so se vršile l. 1933.

Seznam in spremembe v slovenskem časopisu v Severni in Južni Ameriki.

Naslovnik jugoslovanskih podpornih organizacij.

Opseg monarhij in republik po površini.

Velikost posameznih držav ameriške unije po prebivalstvu in površini.

JUGOSLOVANSKE PODPORNE ORGANIZACIJE V ZED. DRŽAVAH. — Trinajst central je opisanih v tem seznamu v takih podrobnostih prvič v koledarju. Poleg teh je v koledarju mnogo drugih informativnih notic.

In kakor v vsakem letniku, ima tudi ta pesmi ameriških in starokrajskih autorjev.

KOLEDAR, VEZAN V PLATNO, Z VSO TO VSEBINO, STANE SAMO 75c. PRI VEČJIH NAROČILIH POPUST.

NAROČITE GA SVOJCEM V DOMOVINI ZA BOŽIČNO DARILO.

Ameriški družinski koledar je v staremu kraju izmed vseh najbolj priljubljen. Ko ga čitajo, se jim zdi, kakor pomenek z domačimi ljudmi preko morja. Cena za stari kraj 90c. S koledarjem, kakor je ta, je veliko dela in vzame časa, predno je urejen, dotiskan in vezan. Razpošiljamo ga po redu, kakor smo prejeli in prejemamo naročila.

Proletarec, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

DESTROYING FARM PRODUCTS

The economist that largely make up the brain trust early in the administration sent representatives of government to the cotton farms in my state, Oklahoma, to lend the poor cotton farmers money with which to buy feed and seed to plant a cotton crop. In August these representatives of the government came back to the cotton farmers of Oklahoma, complimented them on the nice crop of cotton they had produced, and told them we will now pay you \$12 an acre to plow cotton under.

A splendid illustration of the intelligence of the brain trust is their method of helping farmers who had pigs. The brain trust had the farmers ship these pigs to the terminal markets. The government paid the farmers more than the market price for the pigs. A large per cent of the 6,000,000 pigs shipped by the farmers were killed and thrown in the river or buried. There was deducted from what the government paid for these pigs transportation, yardage, inspection, insurance, commissions, feed, and labor for burial. All of these charges were deducted and the farmer received less than half the government money expended. The brain trust, apparently, never thought of having these pigs shot and buried on the farm in order that the farmer get all the money spent by the government for destroying pigs. Any ordinary 10-year old farm boy could have told the brain trust this.

I pause to define the word economist. An economist is a man who went to school so long he knows nothing for sure. A economist is like an alienist; he never has an opinion on a subject until he knows which side is going to employ him. There never was a murder trial in the United States that both sides could not hire the most illustrious alienists. One group of alienists would swear the person being tried was sane. The other group of alienists would swear he was insane.

There was never a question of economics before a department of government in Washington in which both sides did

not bring the most famous economists in the country. One group of economists testifying on one side of the question and the other group, just as famous, testifying on the other side.

Most economists who have acquired much of a reputation are or have been in the employ of big business. It is dangerous for a president to use them as advisors for the reason their connections with big business may not have been entirely removed. A president would be much better equipped with a dozen real farmers living on their farms, the soles of whose feet are used to the touch of the soil, as advisors on agricultural problems and remedies than a lot of economists from the banking and industrial east, who have no touch or sympathy with the tillers of the soil.

How does anybody know there is too much bacon and ham when 30,000,000 men, women and children do not get to eat bacon or ham once a month? How does anybody know there is too much wool and cotton when there are 30,000,000 men, women and children who have been wearing for the last five years cast-off garments of the more fortunate? Give them new clothes, new shoes, before you even suggest there is a surplus. This is only a nation-wide viewpoint. When you take into consideration the subject from a world-wide viewpoint, destruction becomes absolutely criminal. There has never been a day in a thousand years when there were not millions in the world who were hungry for bread and butter and shivering for want of clothing. — John A. Simpson, President, National Farmers' Union.

Why Socialists Attack "New Deal"

By NORMAN THOMAS

In a recent debate about the new deal my opponent produced a letter from somebody in Washington which accused me, as well as other Socialists, of being in a sort of virtual league with William Randolph Hearst, the Republican party, and various other capitalist opponents of the new deal.

Of course, nothing of the sort is true and we Socialists want to make it plain. Those strange political bedfellows, William Randolph Hearst, his old newspaper enemy, Col. McCormick, owner of The Chicago Tribune; Ogden Mills, and Al Smith—attacked the new deal because they do not want any of its restrictions upon the working of the capitalist system, because they want to go backward.

We attack it because the restrictions are not adequate and because it may in time lead to Fascism rather than to the co-operative commonwealth. Apparently they would like to repeal it altogether and abolish social control.

We want to keep, protect, improve both the rights of labor under the codes and some of the machinery set up, adding social ownership to social control and making both work to bring about production for use rather than production for profit. They tell us that if only Roosevelt had done nothing much the capitalist system would have recovered anyhow.

We remember the bitterness of last February and the condition of

the banks and we know that the automatic recovery of capitalism in America is a delusion. It is making no genuine recovery under the new deal. Without any action no one knows what stage of disintegration we should have reached. Had that disintegration furthered a genuine constructive social revolution we might have accepted it.

Unfortunately labor and the farmers were not organized for anything of that sort. We should have had riots and confusion, but not constructive revolution. Therefore we welcome the time we have to build. To build properly and rapidly is our main function.

Two Kinds of Farming

The farmers who farm for a living still farm and live while the farmers who farm to make money have neither farm nor money.

The reason for this is that when a farmer eats his own stuff, he stuffs himself with the profit, rent and interest of the other fellow, whereas the farmer who farms to feed the other fellow is usually eaten up by interest, profit and rent.—The American Guardian.

Pestilence, Crime, Hunger, Death Pay Under Capitalism

Under the Profit System, which is another word for Capitalism:—
The doctors are helped by disease and sickness;
Lawyers gain by crime and litigation;
Generals and heroes owe their existence to wholesale slaughter;
Landlords make money from overcrowding and slums;
Undertakers profit from death;
Manufacturers get rich by paying low wages;
Speculators make money by cheating the farmers;
Police men owe their jobs to law breaking;
Politicians make lots of money through graft;
Bankers gain from mortgage foreclosures;
Loan sharks reap rich profits from poverty;
Every business tries to ruin its competitor;
Merchants gain by false measure, adulteration, misrepresentation and overcharging in price.
And all of them gain by making the worker believe that this system, which makes crime, corruption, cheating, and misfortune a source of profit, can't be changed. But it can be, and good co-operators are already working to bring about that change.—Co-op. Builder.

Education and Organization

The success of the Socialist program depends utterly upon the rapid elimination of private property in the chief instruments of production and distribution, looking toward its complete abolition at the earliest possible moment.

Education and organization for socialization are all-important.

Socialists therefore stress the importance of a triple organization: of workers in a powerful labor movement, of consumers in a co-operative movement, and of voters in a Socialist party. It may be that the consumers' co-operative movement is destined to play a minor role in the transformation of capitalism in the United States, but certainly the pace of progress toward an equalitarian society will be determined by the strength of the labor movement and the power of a Socialist party founded upon the philosophy of increasing private property in consumers' goods and eliminating private property in the vital instruments of production.—Kirby Page.

True Leadership

When I rise it will be with the masses, not from the masses.—Eugene V. Debs.

INFLATION AND THE WORKERS

By NORMAN THOMAS

Mr. Sprague's resignation as financial adviser to the treasury department brings out in the open what will be a great and confused fight on monetary policies. In this fight Socialist and labor folks want to keep their heads.

Of course we are interested in a question which may affect our immediate welfare as much as the right or wrong sort of monetary policy, but we cannot too strongly insist that neither inflation, nor deflation is characteristically Socialist. Both are capitalist devices often employed. Neither of them in the long run has helped the working class. It is impossible to cure the evils of the profit system simply by doing something about money; and it is impossible to do anything really satisfactory about money under the profit system which reaches even to the private ownership of banks. However Mr. Roosevelt may decide to inflate, at the end of the chapter J. P. Morgan or his equivalents will be sitting at the top of the heap.

Having said this, however, it is worth while to give a look at the situation. The president's gold purchasing policy is extraordinarily unsatisfactory. It is not a good policy of inflation because in a country off the gold standard where most prices are fixed in the domestic market the mere purchase of gold doesn't make much difference. It does, however, alarm foreign nations, threaten an irritating struggle for the control of the visible gold supply, shake confidence generally, and perhaps assist what is known as the "flight of the dollar" from America to other countries.

Should Mr. Roosevelt really want to inflate with proper control he ought to look into the possibility of paying for public works, especially for self-liquidating public works, by issuing treasury notes to be retired in orderly fashion as the public works operate, instead of paying by interest bearing bonds.

To issue paper money to pay for the current expenses of government is a dangerous form of inflation. To issue them in carefully regulated amounts for addition to the real wealth of America without consideration. The process would probably tend to raise prices so that debtors would not to have pay back their debts in dollars that will purchase much more than when they incurred them. If a clause is written into all the codes providing that wages and salaries shall rise automatically with the increase in the cost of living not only will labor be protected but sort of extra control on the whole process will be set up.

If the United States were resolved to go Socialist instead of to remain capitalist and if it wanted to reduce a crushing burden of debt and facilitate the transfer of private owned

resources and great industries to public ownership, its main dependence should not be any blind inflationary policy but a capital levy, scientifically assessed and scientifically applied for the reduction or elimination of the worst portions of our debt burden.

A capital levy on the living and a drastic increase in inheritance taxes would go far. For instance, consider the monstrous absurdity of a system which permits Barbara Hutton or Doris Duke to inherit so many millions. Capitalism talks about profit as an incentive to work. Yet in fact under the law of inheritance it operates to remove all incentive and to subsidize conspicuous waste. It isn't the character of Doris Duke who at 21 is called by the newspapers "the wealthiest girl", it is the character of the system which matters.

SEARCHLIGHT

By DONALD LOTRICH

An outburst of lynchings has taken place in three widely separated parts of the country within the past few weeks. All of them are terrible crimes against the prevailing social order. However, one in particular stands out above the others. The California lynching in which two white men amateur kidnappers, were murdered draws the attention of the world not so much because of the actual lynchings as that was only another one but because of the actual approval of the criminal act by the Governor of California. Any man that bows to the mob psychology of ruthless murderers certainly is not a safe man to be allowed to trot at ease. Much more so, any public official who is supposed to uphold law and order and then utters an approval of the murderers acts such as happened in California cannot be in his right mind, breaks the pledge and oath of office and should be suspended at once.

We have no reason to take sides with murderers or kidnappers of any kind but isn't it most peculiar that big racketeering and kidnapping gangsters have the support of many governors, mayors, senators and public political officeholders and their protection and assurance of freedom while some poor amateur men get their condemnation? Isn't it peculiar that Touhy and his gang of professional kidnappers should be freed before the very court of justice which the Governor of California upholds while he permits the lynching of a couple of poor boobies? There would be no lynchings, no kidnappings if Governor Rolph of California and his kind were honest. If they upheld the law and dished it out justly to all concerned and if they would only correct the wrongs he and his system has imposed on the workers. The case of Tom Mooney and Warren Billings and the governors action is too well known to the workers to let a thing of this kind go unnoticed. Out with him.

Speaking of mob psychology brings us to another expounder of demagogic pleas, the Rev. Coughlin, who speaks over the radio every Sunday. He is playing the emotions of the illiterate and the uninformed who respond to his condemnations of a few of the rich. He is all muddled on his economics and is for Roosevelt and his program or bust. We've heard such slogans before and know that they amounted to less than nothing but what is hard to understand, why a man like Coughlin can draw the people with him with his half-truths while an honest and intelligent thinker can't interest the masses. Why is it so easy to get the masses interested in a half baked program while the concrete scientific plans are ignored? Out of this mob spirit something is developing and it doesn't look any too promising for the intelligent workers.

A meeting of the Executive Committee of the JSF was held last Friday night and among other things a subcommittee was selected to draft plans for the raising of a fund for a full time organizer for the Federation. We must not lay dor-

mant. Our people must be organized; they must come into a class-conscious organization, I hope that something will be done this winter yet because winter time is the proper time for our organizer to take to the field. There are two major hindrances to our project. One the lack of money and the other, lack of qualified organizers. However, we hope to surmount both of them.

The senior branches of our Federation should form a study class for their members wherever possible. To start out with they could go thru Ivan Moleks, The ABC of Socialism. Most members will be better able to explain the Socialist stand and position after they have gone thru this thoroughly. Socialist schools are becoming more and more popular and Socialist education is progressing rapidly everywhere.

Members of the branch No. 1 J. S. F. will invade the North Side for the combined dance of branches 16 and 20 this coming Saturday. These two groups need our assistance. This is going to be the time to give it to them. We hope a good many will go as the size of the crowd will mean the depth of the spirit.

Unity of the Yugoslavs was observed by the elements opposing the Socialist ideals last Sunday right in our own backyards. People of all hues, politicians of varying and changing platforms and mostly nationalistic job seeking politicians took care of the program. The crowd was strongly disunited.

Important meeting of English Section 114, Detroit

The English Section of branch 114 JSF will hold a meeting this Thursday night, December 7, at 7:30 at 637 Six Mile Rd. The reason for this change is on account of the Wolverine Lodge dance which will be held on our regular meeting night. All members are urged to attend this annual meeting and elect capable officers for the coming year. The responsibilities of different officers demand capable leaders, so attend the meeting and choose wisely. — Matthew Klarich, Detroit, Mich.

Johnstown Activities

At the recent meeting of branch 5 JSF we decided to sponsor a dance to be held on Saturday, December 16, at the Franklin Boro Hall. To make a big night of it the players of the comedy "Zenitev" consented to repeat their performance which was received by a large audience at the Moxham Hall several weeks ago. "Zenitev" is a three-act Slovene comedy full of laughter and excitement. The curtain will raise promptly at 7:30 P. M. Admission will only be 25c for both play and dance. We invite all members and sympathizers to attend this affair and make merry with the rest of the crowd. Tickets are on sale by all members of the branch. Get them in advance if possible and by all means don't miss this affair. — Frances Langerhols, Johnstown Pa.

CRASS NATIONALISM

In his book Adolf Hitler says, "We must be absolutely clear on the fact that France is the permanent and inexorable enemy of the German nation."

In another place he speaks of the desirability concentrating "all forces of the national will and physique for a blow at the heart of our most impassioned enemy." He wants a "final settlement" with France.

He rejects the idea of getting back the colonies but announces a new land policy, if it may be called new. He proposes to take over the territory of other countries, and he specifically names Russia and her border states. This is a definite statement of intention to seize territory from France, Russia and other countries, by force of arms. He considers that Russia is ruled by Jews as well as Marxists, which inflames his malice against that country. Then, of course, it is close by; he wants to seize lands contiguous to Germany rather than colonies away off somewhere.

Thus do the seeds of the Versailles treaty sprout and grow to fruition. We and many others foretold the dire

consequences of the "peace". It opened the way for crazy Hitlerism. He has inflamed the minds of millions of Germans in behalf of revenge. Vast numbers of youth, who never have had personal experience with war, are eager for the fray, as crazy as war fans always are.

At the present moment France is undoubtedly the enemy of Germany, but it is not the "permanent and inexorable enemy."

Had Jean Jaures and the other Socialists been in control of France, and the German Socialists in control of Germany, in 1914, there would have been no world war. They would have collaborated and co-operated.

That is the difference between internationalism and crass, jingoistic nationalism. The hope of the world lies in the Socialist movement. Just so long as anti-Socialist control the various countries, they will be hostile to one another. Those having the least hostile interests will make alliances against those with the most hostile interests, and keep the world in danger of another holocaust. — T. M. L.

